Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 2 (17125) | 1986 оной январиин 3, пятница | Сэн 3 мүнгэн.

РҮҮШЫН ЭРНҮҮДҺЭЭ ЭМХИТЭЙГЭЭР

одото Кремлиин курантнуудай шэнхинэмэ урин со-
р Шэнэ жэл хүрэжэ ерэбэ. Түрэл ороноймнай хүн зон
ние ажалай болон политическэ үндэр эдэбхеэр угта-
он ерэһэн Шэнэ жэл бүхэнтэй хүнүүд шэнэ этигэл най-
олбодог, үнгэрһэн жэлэй үрэ дүнгүүдые ухаан бодол-
солдог заншалтай. «1985 он эршэтэ габшагай ажалай,
дэ этигэл найдалай, эрэлхэг түсэб зорилгонуудай жэл
манай дурасхаалда үлэхэ», —гээд КПСС-эй ЦК-гай Ге-
а секретарь М. С. Горбачев совет телевиденеэр хэлэ-
мэ жэлэй амаршалга соогоо тэмдэглээ.

1986 он түүхын хуудаһанда Советскэ Союзай Комму-
тиин XXVII съездын, манай ороной арадай ажахыч
аа хүгжэлтын түсэбтэ арбан хоёрдохи табан жэлэй
роложо ороно. Урдамнай шэнэ түйлалтануудай, харюу-
шиидхэбэрикүүдые абаха бэлэн бэшэ харгы зам нээг-
нэ замда партиин ЦК-гай апрелиин (1985 он) Пленум
иһан байха юм. Бидэнэрһээ бүри ехэ хүсэл эдэбхи, шэн
эриһэн орёо нарин хүдэлмэриин, ехэ хубилалтануудай
гарабабди. Ажалай эршые эрид шангадхаха, эрдэм-
ын дэбжэлтын түйлалтануудые үйлэдбэридэ үргэнөөр
хэ, экономикые хүтэлбэрилгые нарижуулха, ажал хү-
и дээрэ, ажабайдалдаа журам эмхидхэл шангадхаха гэ-
илтэнүүдые баримталжа, амжалта түйлаха аргатай бай-
бидэ эли тодоор мэдэрнэбди. Ушар тиимэһээ хүн бү-
жа абаһан ажал дээрээ түрүүшын үдэрһөө бүхы хүсэ
а, дүршэл шадабаряа, арга боломжонуудаа элсүүлжэ,
бүтээсэ эрид дээшэлүүлхэ аргатай болоно. Нобшоржо,
ржа байнгүй, шэнэ жэлэй түрүүшын үдэрнүүдһээ үн-
тээсэтэйгээр ажаллаха, үдэрэйнгөө даабарие жэншэд-
үүлэн дүүргэхэ гэһэн хүн бүхэнэй оролдолго хамтын,
тивэй ниитэ амжалтаар харюулагдаха жэшээтэй. Хүн
эдэбхи үүсхэлһээ, урдаа табиһан үндэр эрилтэнүүдээ
лгэһээ бүхы юумэн дулдыдаха байна бшуу.

жэлэй эгээ түрүүшын үдэр «Буряад үнэндэ» СССР-эй
но Соведэй Президиумэй Указ толилогдобо. Тус Ука-
ор Бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ 1984—1985 онуу-
лэдбэрилгые дээшэлүүлгэдэ түйлаһан амжалтануудайн-
ее республикымнай эрхим бэрхэ малшад гүрэн түрым-
дэр шагналнуудта — орден, медальнуудта хүртэбэ гээ-
нэ жэлэй һайндэртэшье ажал дээрээ байһан, республи-
ороо тогтууритай үндэр дүнгүүдые түйладагаарга мэ-
болоһон хонишод Анатолий Акулов, Цыремпил Цырен-
адуушан Павел Степанцов, һаалишад Людмила Нар-
Геннадий Бандеев, Лхамажап Дондокова болон бусад
дагшадай дунда бии. Мал ажахын продуктнуудые үй-
илжэ, гүрэндэ худалдаха талаар арбан нэгэдэхи табан
түсэбүүдые дүүргэһэн ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд—
эй районой Түнхэнэй совхозой директор В. Ж. Сыре-
оринн районой Хүрбын совхозой директор П. К. Дуби-
нэй фермэнүүдые даагшанар А. Г. Ермолаев, К. Ф. Чер-
болон бусад түрүүшүүл үндэр шагналда хүртэгшэдэй
оролсонхой. Хонишод, һаалишад, гахайшад, хүдөө ажа-
эргэжэлтэд, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, ню-
Соведүүдэй депутадууд, 33-дахи областной партийна
ренцинн делегадууд үндэр хайрада хүртэбэ. Үндэр шаг-
даар республикынгаа эрхим малшадые амаршалаад, тэ-
үшөө үндэр амжалта түйлаха байһандань найданабди.
э ямаршье һэжэг байхагүй, амжалтануудаа арьбадха-
ролдожо байһанаа тэдэнэр өөһэдөөшье мэдүүлнэ. Му-
бэрэй районой «Знамя Ленина» колхозой ахалагша хо-
Баир Эрдынеев «Ажалдаа шалгарһанай түлөө» меда-
шагнагдаба. Һаяхан боложо үнгэрһэн районой партийна
ренци дээрэ үгэ хэлэхэдээ, коммунист Б. Ц. Эрдынеев
эйнгоо хонишодто хандажа, дүнгүүдээ эрид дээшэ-
е уряалхадаа, бии байгаа арга боломжонуудые өөрын-
жалай жэшээгээр баримталан харуулаа һэн. Бригадна
нэбтэрүүлжэ, хүн бүхэнэй харюусалга дээшэлүүлжэ,
жэлнүүдтэ эхэ хонин бүриһөө 100, зуунһаа олоншье
абадаг, 4 килограммһаа үлүү нооһо хайшалдаг болоһон
аа хоёроо һэн. Адлирхүү эрхэ байдалда хүдэлжэ бай-
юундэ зарим нүгөө малшад зуун эхэ хониһоо орой-
—60 хурьга абана гээшэб гэжэ асуудал табяад, хүн бү-
зохёохы эдэбхи, ажалай абьяас, үндэр харюусалга ту-
тэ зугаа үүдхээ һэн. Шэнэ табан жэлдэ дүршэлтэй хо-
Б. Эрдынеевэй шэнэ амжалта түйлаха байһандань эти-
бэлэй.

һэн һара шахуу сагта үргэлжэлдэг үбэлжэлгэ малшад-
нга шалгалта болодог. Ганса малшад бэшэ, харин
нютагуудай, хото городуудай ажалшад энэ хэрэгтэ
аяа оруулхын тула бүхы хэмжээнүүдые абадаг гээшэ.
н мал миин лэ толгой тооень ондо оруулха бэшэ,
ашаг шэмыень дээшэлүүлхын тула оролдохо шухала.
түрүүшын үдэрнүүдһээ арга боломжонуудаа алдан-
дабшаһан лэ ажалшад түсэб уялгануудаа бэелүүлжэ
аг ха юм.

элжэлгын үедэ мал ажалай хүдэлмэрилэгшэдые комп-
оор хангаха талаар Мухар-Шэбэрэй районой арадай
дуудай Никольско сельскэ, Захааминай районой ара-
депутадуудай, Санагын сомоной Соведүүдэй харьяата
а оршодог соёлой, худалдаа наймаанай, ажаһуудa-
эрэглэмжэ хангалгын, элүүрые хамгаалгын ба арадай
элэй хүдэлмэрилэгшэдэй гаргаһан үүсхэлые партиин
дай обком, республикын Министрнүүдэй Совет һай-
. Эндэхи эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд нютагай
нүүдай малшадта хүндэ хүшэр ажалдань туһа хүргэхэ,
эй дунда социалис мүрысоо үргэнөөр эмхидхэхэ, үзэл
ай, соёлой хүдэлмэри саг үргэлжэ ябуулха, малша-
тэдэнэй гэр булынхидэй бэсын элүүрые хамгаалха
р комплексно хэмжээ ябуулгануудые ябуулха гэжэ
эбэ. Энэ хүдэлмэри эмхидхэхэ талаар Никольско сель-
нилээд дүршэлтэй болонхой.

Сельсоведэй харьяата газарта оршодог Ленинэй нэ-
этэ колхоз арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэбүүдые
эрһоонь урид, үлүүлэн дүүргэһэн алдартай. Мүнөө
табан жэлэй эхиндэ бата найдамтай үндэһэн һуури
уланхэй Шэнэ жэлээ угтаба. Түйлагдаһан амжалтануу́д-
эндэхи соёлшодой, наймаашадай, элүүрые хамгаалаг-
й, ажаһуудалай эрилтэ хэрэглэмжэ хангагшадай хубита
ойхон байха,— гээд эндэхи сельсоведэй түрүүлэгшэ
Варфоломеев хөөрэнэ. — Колхозоймнай малшад, мэр-
тэд малай үүлтэр һайжаруулхын, ашаг шэмыень дээ-
лхын түлөө оролдоно, элдэб туршалгануудые хэнэ.
рополиин үүлтэрэй хонидые, костромской үүлтэрэй за-
эбэртэ мал асараад, манай нютагай эрхэ байдалда тур-
байнхай, республика дотор эндэхи колхозой хагарша,
ашаа шэрэдэг морид мэдээжэ болонхой. Ажахын ол-
шын ургаха бүри эндэ социальна асуудалнууд урагша-
ар шиидхэгдэнэ, жэл бүхэндэ 8—10 гэр байра ашаг-
да тушаагдана. Энээнһээ уламжалан, ганса колхознигуу-
шье, бусадшье алба хаагшадай байра байдал һайжарна,
й үедэ Залуушуулай үргэн гоё үйлсэ шэнээр байгуу-
а. Иигэжэ ажалшадай эрилтэнүүдэ үдэр бүриин анха-
абижа байбал, амжалтанууд түйлагдаһан лэ байха гэжэ
и арадай депутадуудай Соведэй гүйсэдком, колхозой
лени болон партийна организаци тоолодог. Энэньшье
йл аab даа.

гэдэ ниитын анхарал оролдолгын ашаар республикы-
малшад арбан хоёрдохи табан жэлэй түрүүшын үдэр-
ээ эмхитэй гуримтайгаар ажалаа эрхилжэ, түрэл пар-
аа XXVII съездые эрхим бэлэгүүдтэйгээр угтаха бээ.

КПСС-эй XXVII съездые УГТУУЛАН

ҮҮСХЭЛЫЕНЬ ДЭМЖЭН...

«Забайкаллес» нэгэдэлэй модо хэмжүүрлэн тайрадаг 31 бригадын 18-ниинь хүсэд бэшээр оньһожоруулагдаһан түхеэрэлгэ ашаглан хүдэлдэг юм. 18 энэ бригадын 9-ниинь арбан нэгэдэхи табан жэлэй эхиндэ «миллионтоной» хүдэлөөндэ оролсоо һэн.

Энэ мүрысөөнэй дүнгүүд мүнөө иимэ: Онохойн модоной комбинадай И. И. Кузнецовой, Байгалай модоной баазын Ю. Р. Третьяковой, Сэлэнгын модоной баазын А. Л. Муравьевой, мүн эндэхи И. В. Невзгодовой хүтэлбэрилдэг комплексно томодхогдоһон бригаданууд табан жэлэй туршада 1 миллион кубометр модо хэмжүүрлэн тайрахаар дээшэлүүлэгдэһэн уялгаяа болзорһоо урид дүүргэжэ, «миллионтон» сооһоо шалгарба. Нүгөөдэ зарим коллективүүд энэ түйлалтада дүтэлэнхэй.

Һаяын үдэрнүүдтэ эндэ сэнтэй үүсхэл дэмжэгдэбэ. Юуб гэхэдэ, «Иркутсклеспром», «Карельлеспром», «Костромалеспром», «Томлеспром» нэгэдэлнүүдэй коллективүүд КПСС-эй XXVII съездын нээгдэхэ үдэр болотор 1986 оной түсэбэй дүрбэнэй нэгэ хубиие, майн 1-эй һайндэр болотор жэлэй түсэбэй 55 процентые бэелүүлхэ гэһэн уялга абаад, мүрысөөндэ орохые уряалжа, ороной модошодто хандаһан байна.

«Забайкаллес» нэгэдэлэй эрхим бригаданууд энэ үүсхэлые дэмжэхэ гэжэ шиидэбэ. Тэрэ тоодо Баргажанай леспромхозой В. И. Тормозовой, С. В. Зыковэй, С. М. Шустовой, А. А. Грязинай, Шулуутайн леспромхозой А. А. Доморадай, А. И. Тютринай модо бэлэдхэгшэдэй бригаданууд эгээл түрүүлэн энэ үүсхэлые дэмжэжэ байһанаа мэдүүлээ.

Хандагайн леспромхозой модо зөөлгэ дээрэ хүдэлдэг И. И. Борисовай, Хурамхаанай леспромхозой Б. Т. Бриковэй, А. И. Еремеевэй, Горхоной леспромхозой модо хэмжүүрлэн тайрадаг Н. Д. Классинай, В. Р. Маурерэй бригаданууд ороной түрүү модошодой үүсхэлые дэмжэжэ, үндэр уялгануудые абаа.

М. КАЛЕКИН,
«Забайкаллес» нэгэдэлэй таһагые даагша.

ОБЛАСТНОЙ ПАРТИЙНА КОНФЕРЕНЦИИН ДЕЛЕГАТ

Яруунын районой «Победа» колхозой Хангирай һүнэй фермын коллектив арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэб үнгэрэгшэ жэлэй август һара соо дүүргэһэн тухайгаа мэдүүлһэн байна. Һаалишад табан жэлэй хугасаа соо 10.910 центнер һү һааха түсэбтэй аад, тэрэнээ 11.338 центнертэ хүргөө. Һаалишад Будажаб Намсараева, Дыжид Сангитова, Дарима Намсараева, Долгор Чимитдашиева, Антонида Масалова, Цыпилма Рабданова, Мунко Дашиев энэ хэрэгтэ горитой хубитаяа оруулаа. Тиихэдэ фермые даагша коммунист Анна Юмсуруновна Намсараева халуун оролдосотойгоор оролдожо, амжалтыень шэрээлсээ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: А. Ю. Намсараева.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

БАРИЛГАДА ЭЛЬГЭЭГДЭНЭ

«Буржелезобетон» нэгэдэлэй 4-дэхи филиалай Селенгинскын модо болбосоруулгын цехэй коллектив арбан нэгэдэхи табан жэлээ бүхыдэнь урагшатай, болзорһоо урид бэелүүлээ. Товарна продукци үйлэдбэрилхэ талаар жэлэй түсэб 105, продукци худалдалгаар 100 процентдэ хүргэгдэһэн байна.

Энэ бригада абаһан уялгануудаа сагһаань урид дүүргэхэһээ гадна арбан хоёрдохи табан жэлдэ хүсэ шадалдаа бата найдангяар хүдэлмэриеэ эхилбэ.

М. ФЁДОРОВ.

ЗОРИЛГОМНАЙ ЭЛИ ТОДО

Арбан нэгэдэхи табан жэлнай түгэсэжэ, түүхын хуудаһанда бата найдамтайгаар бэшэгдэбэ гээшэ. Эдэ хадаа үнэхөөрөөшье, бахархан баясамаар, эдэбхи эрмэлзэл бадаруулма хүсэтэй хубилалтануудые асарһан жэлнүүд байгаа. Тэдэнииень ажахынгаа жэшээнүүд дээрэ харуулхада болоно.

КПСС-эй XXVII съездые ажалай амжалтаар угтаха гэһэн социалис мүрысөөндэ оролсоһон манай соахозойхид гүрэндэ һү худалдаха табан жэлэйнгээ түсэбые үнгэрһэн оной июлиин 15-да дүүргээд, хараалһанһаа гадуур 1 700 центнер сагаан эдээ тоһоной заводто тушаагаа. Мяха худалдаха табан жэлэй даабари декабриин эхиндэ бэелүүлэгдээ һэн. Бүхыдөө 27 мянган центнер һайн шанартай мяхан гүрэнэй жасада оруулагдаа.

Малшадаймнай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ шалгарагшадай тоодо партиин гэшүүд В. Б. Цыренова, С-Х. Р. Цыренова, Д. Ф. Дармаева, О. Д. Доржиева, бусад оролсоно.

Ажахымнай гол шэглэлынь хадаа мяхалиг үүлтэрэй эбэртэ бодо мал үсхэбэрилгэ юм. Үхэрнүүдэй ехэнхи хубинь хальмаг үүлтэрэй мал болоно. Тэдэ хада уулатай, ой модотой, хатуу шэмэрүүн байгаалитай нютагта ехээр таарадаг, хээрын бэлшээридэ харууһалхада гаргаша багатайгаар ашаг үрэ үгэдэг. Тиимэһээ энэ табан жэлэй хугасаа соо адууһа малайнгаа һүрэгэй 80 процентыень иимэ үүлтэрэй болгохо зорилготой ажал ябуулнабди. Бортын отделенидэ хальмаг үүлтэрэй тусхай фермэ байгуулагдаа. Үнгэрһэн ондо ажахынуудта түрүүшын 215 толгой мал худалдаабди. Саашадаа бидэ үүлтэр һайжаруулха хүдэлмэриеэ үргэдхэжэ, жэл бүри республика дотороо үнгэргэгдэһэн выставкэ-аукциондо олон толгой хальмаг үүлтэрэй гунжадые, бухануудые табижа худалдаха зорилготойбди. Энэ хүдэлмэри ашаг үрэтэйгөөр ябуулжа байхаар тусхай зоотехническэ албан ажахыдамнай эмхидхэгдэнхэй. Тэрэниие зоотехник-селекционер Д. Б. Жамсаранов толгойлдог юм.

Совхоз доторнай түл түрэсэ олоор абажа түлжүүлдэг түрүү малшад яһала олон. Тэдэнэрэй дундаһаа Д. Д. Будаев, Д-Р. Д. Шагжиев, Ш. Ш. Дулмаев, Ц. П. Ринчинов гэгшэд харууһалдаг гүүртынгээ 100 үнеэн бүриһөө жэлдээ 93—96 тугал абажа, тобир тарганаар, хүндэ шэгнүүртэйгээр эхэһээнь таһалжа тушаана.

Шэнэ арбан хоёрдохи табан жэлэй туршада манай урда нилээд ехэ зорилгонууд табигданхай. Нэн түрүүн бүхы һалбаринуудаа хамтын подрядай гуримай ёһоор эрхилжэ, түрүү онол аргануудые үргэнөөр хэрэглэжэ, өөһэдтөө байһан дутуу дундануудаа усадхаха талаар тодорхой хүдэлмэри ябуулха болонобди.

Гүрэндэ мяха худалдаха энэ жэлэй түрүүшын кварталайнгаа түсэбые түрэл партиингаа XXVII съездын нээгдэхэ үдэр болотор бэелүүлхэ ёһотойбди. Иимэ хараа зорилготойгоор үнгэрһэн оной дүрбэдэхи кварталда 600 эрэ хашараг, голодоһондо гаргагдаһан үнеэдые шахан тарғалуулгада табяа һэмди. Мүн 100-гаад толгой адуун мяханай комбинадта абаашагдаха юм. Иигэжэ бидэ түсэбөө дүүргэхэ һаналтайбди.

Жэлэй дүрбэн сагта забда сүлөөгүй хүдэлдэг малшадайнгаа ажаһуудалыень һайжаруулха, бар хүсөөр хэгдэдэг ажалыень хүнгэдхэхэ талаар олон тоото хэмжээнүүд хараалагданхай, түрүүшынь алхамууд хэгдэжэ байнхай. Совхозой барилгашадай бригада Жалгада малай хоёр байра, тугалай дулаан дал, малшадай ажаһууха томо гэр, баня, худаг барижа тушаагаа. Доодо-Хужартада тэдэнэр мүнөө хоёрдохи иимэ барилгануудаа бодхожо эхилэнхэй. Саашадаа иимэ комплексно барилганууд үргэнөөр ябуулагдаха юм. Эдээн бүхэндэ электрын элшэ хүсэн оруулагдаха, хоорондонь «Экран» түхэлэй теле-дамжуулгын ретранслятор хабсаргагдаха, культбазанууд эмхидхэгдэхэ байна.

Ойрын жэлнүүдтэ тосхонуудай түхэл шарай нилээд һайжарха ушартай. Мэлэ тосхондо дунда һургуулиин, Сагаан Мориндо найман жэлэй һургуулиин байшангууд ашаглалгада оруулагдаха ёһотой. 1986—1987 онуудта олониитын эдэбхитэй хэбаадалгатайгаар спортивна гурбан зал бодхоогдохо түсэбтэй.

СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүдэй проектнүүдтэй танилсажа, тэдэниие үнэн зүрхэнһөө дэмжэжэ байһан манай ажахынхид энэ табан жэлһээ эхилжэ, олон тоото хэмжээ ябуулгануудые үнгэргэхөөр хараална. Нэн түрүүн бата найдамтай тэжээлэй бааза байгуулха гээшэ тон шухала. Мүнөө газарай үрэжэл һайжаруулха талаар үргэн дэлисэтэй хүдэлмэри Дархинтын-Дэгтэ, Хүхэ-Хада, Һонгино, Һонгинын-Дэгтэ гэжэ нуга сабшалангууд дээрэ ябуулагдана. Иигэжэ 1987 онһоо эхилжэ, эдэ талмайн гектар бүриһөө дунда зэргээр 20 гаран центнер үбһэ нөөсэлхэ аргатай болохобди.

Бидэ энэ табан жэлэй эхинһээ гүрэнэй агропромышленна комитедэй хүтэлбэри доро ажаллажа эхилхэмнай гээшэ. Агропромой бүхы һалбаринуудай хүсые нэгэдхэн элсүүлжэ, эдеэ хоол үйлэдбэрилгын ниитын хэмжээе жэлдээ дунда зэргээр 14—16 процентээр дээшэлүүлхэ эрилтэ табигдаба.

Мүнөө үнгэрһэн жэлнүүдэйнгээ дүн шэнжэлэн хараад байхадаа, энэ табан жэлэй туршада манай бэелүүлхэ зорилгонууд тон элитэ. КПСС-эй ЦК-гай октябриин (1985 он) Пленумэй материалнууд соо, мүн СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүдэй проектнүүд дотор эдэ бүгэдэ эли тодоор, сэсэн мэргэнээр тодорхойлогдонхой. Партиингаа табиһан хараа шугамуудые бодото дээрэнь бэелүүлхэ гээшэ бидэнэрэй мүнөөдэрэй нангин хэрэг мүн болоно.

В. НОРБОЕВ,
Захааминай районой СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ совхозой директор.

САГ БОЛЗОР СООНЬ ДҮҮРГЭЭ

Октябриин Революциин ордено «Нижнеангарсктрансстрой» трестын коллектив арбан нэгэдэхи табан жэлэй даабарие болзорһоонь урид дүүргэһэн тухайгаа 1985 оной мартын 15-да мэдээсээ бэлэй. Табан жэлэй даабариһаа гадуур олон миллион түхэригэй хэмжээтэй байрын гэрнүүдые, промышленна болон социально-ажаһуудалай объектнүүдые хараалһан болзор соонь бодхоожо ашаглалгада тушаагаа. Тус коллектив Дабаанһаа Байгал далайн хойто эрье хүрэтэр БАМ-ай түмэр харгые электрижүүлжэ, саг үргэлжын ашаглалгада тушааха тон харюусалгатай хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаададсажа, гүрэнэй даабарие болзор соонь дүүргэжэ шадаба. Шэнэ жэлнээ энэ харгыгаар хүсэ ехэтэ электровозуудаар ашаан зөөгдэжэ эхилбэ.

К. ЭРХИТУЕВ.

РЕПОРТАЖ

ҮБЭЛЭЙ ҺҮН

Хада уула, ой модон бууралтаал, тала дайда, гэр байрануудай оройшье хуу дун сагаан зузаан саһаар хушагдажа, бүхы юумэн үбэлэй хүйтэндэ бээрэшөөд, һэжан дууража байһандал, хон-жэн. Гансал тэрэ, тосхоной саанахи малай байранууд тээһээ тракторай хүнхинэхэ абяан оршон тойронхи агли намдуу байдалые таһална.

Эндэ хүрэжэ ерэхэдэ, МТЗ түхэлэй трактор задалагдаһан силосэй нүхэнэй нэгэ захаһаань онгилжо, гашуубтар хангалтама үнэр анхилуулан, халуун уурал бааюулжа байба. Тэрэнэй саада тээ малай байранууд, хүһамаг хорёонууд харагдана. Байра соо олон малай байдагые мэдүүлжэ, тэндэхи сорго хоолойнуудынь бурзан сагаан сэн болошонхой, ууралтана.

Фермэдэ үдэшын һаалгэн эхилхэ дүтэлэнхэй, һаалишад үнеэдээ эдеэлүүлжэ, хүнэг амһартануудаа бэлдэжэ, сүлөө тухагүй хүдэлжэ байбад.

Малайнь байрые газаа таһаань харахада, хуушабтар, набтархан үзэмжэгүйшэгшье һаа, досоогоо яһала зохид, хуурай, дулаахан. Зайн галай олон лампочканууд хурсаар яларна. Үнеэдые оньһон аргаар һаадаг агрегат нэгэ жэгдээр хүнхинэхэ юм. Эндэ үшөө нэгэ юун хүнэй анхарал абаһаар татанаб гэхэдэ, байра соонь тэбхэртэбхэр түмэр ехэ амһартанууд табяатай, досоонь хэршэгдэһэн һолоомон, талха тараанай зүйл обойтор хэгдэнхэй халуун уурапда бусалгагдажа байна.

— Манай фермын байра олоч жэлэй сагта баригдаһан аад, тэжээл бүйлүүлхэ цех үгы юм. Тиимэһээ иимэ түмэр амһартануудые табяад, котельнэһээ халуун уһа, уурал соргонуудаар досооhь оруулжа, тэжээл бүйлүүлнэбди. Һаалишан бүхэндэ иимэ амһарта бии, — гэжэ Ангирай фермые даагша А. М. Портнягин хөөрэнэ.

— Энээн соотнай хэды шэнээн тэжээл, хэды саг соо бүйлүүлагдадаг бэ? — гэжэ асуубаб.

— Амһарта бүхэн соо 1,5 кубометр тэжээл шанагдана. Тэрэнэй 1 центнер хэршэгдэһэн һолоомон, бэшэниинь талха тараанай зүйл, элдэб микро болон макро нэмэлтэнүүд, уһан ороно. Һаалишадай үдэшэнь эдэ амһартанууд соогоо хуурай һолоомо, талха гэхэ мэтээ хээдхихэдэнь, кочегарнууд халуун уурал, уһаяа табижа, ерэхэ үглөөгүүр болотор тэрэниие шанажа бэлэн болгодог,— гэнэ.

— Үнеэдтэ ямар рацион табигданхайб? — гээд асуубаб.

— Үнеэн бүхэндэ үдэрэй 2 килограмм үбһэн, 4 килограмм һолоомон, 20 килограмм силос, 1 килограмм талхан, һэзгэдэһэн һүнэй 1 литр бүхэндэ үшөө 300 грамм талхан үгтэнэ, — гэжэ фермые даагша хэлэнэ.

— Тэжээл бүйлүүлхэ тусхай оньһожоруулагдаһан цехтэй байбал һайн һааб даа. Тэд тэрэнэй үгы хадань өөһэдынгөө аога хүргаар лэ энээниие хэрэглэнэ гээшэбди. Үнэндөө, иимэ аргаар малай хоол бүйлүүлхада хүшэршье һаань, үнеэдэйчгээ хажууда тодхогдоһон амһарта cooһoo тэжээл зөөгөөд үгэхэдэ таатай. Нүгөө талаһаа, хэндэ ехэ, бага, шэнгэн, үдхэн тэжээл хүртөөб гэжэ арсалдажа байха үндэһэн үгы. Үшөө эдэ соргонуудаар халуун уурал, уһанай ходо ябажа байхадань байра соо дулаан, хуурай байна гээшэ, — гэжэ түрүү һаалишан Л. В. Корнакова хэлэнэ. Тиигээд фермые даагшаһаа иигэжэ асууна:

— Алексей Модестович, мүнөө жэлдэ эндэмнай үнеэдэй шэнэ байра бариха гэлсээ хэмнай, тэрэнь юун боложо байнаб?

— Һая директортэй хөөрэлдэхэдэмни, шэнэ жэлэй эхээр шэнэ фермын һуури табижа, барилгын модо, шулуу бэлдэжэ эхилхэбди гэнэ һэн. Одоол тэрэнэй бүтэхэдэнь тэжээлэй цех, улаан буланһаа эхилээд, бүхы хэрэгтэй юумэн тэндэмнай хуу байха юм ааб даа, — гэнэ.

Илангаяа үбэлэй сагта ходо уяанда байһан малай доронь ехэнхидээ нойтон, гуя самидань шэбхэ халдаһан, харахада үзэмжэгүйшэг байдаг ааб даа. Харин эндэхи үнеэдэй үһэ ноохон сэбэр, тобир тарганууд, доронь хюреөгэй хуурайхан сагаан хибэдэһэн адхаатай харагдана.

«Зырянский» совхозой эхэ Ангирай фермын коллектив жэлэй ямаршье сагта ехэ һү һаадаг гэжэ үнинэй мэдээжэ. Үнгэрһэн 1985 ондошье эндэхид районойнгоо түрүү фермэнүүдэй зэргэдэ ябаа. Жэшээлхэдэ, арбан нэгэдэхи табан жэлдэ 22,6 мянган центнер һү һааха даабаритай һаа, тэрэнээ 23,4 мянган центнертэ хүргөө. Нёдондо жэлэй эхинһээ хойшо тус коллектив үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 2 250 үлүүтэй килограмм һү һаанхай. Түрүү һаалишан Л. В. Корнакова һү һааха табан жэлэйнгээ түсэбые бүри 1984 оной октябрь һарада дүүргэһэн юм. Тиигэжэ тэрэ өөрынгөө хубиин табан жэлэй даабариһаа гадуур 900 гаран центнер сагаан эдеэ Эхэ орондоо үгэбэ. Мүн 1985 ондошье тэрэ бүри ноябрь соо үнеэн бүхэнэйнгөө жэлэй һаамые 3 100 килограммда хүргэжэ шадаа.

Суута һаалишан Любовь Викторовна Корнакова гансашье өөрөө эрхим үрэ дүн түйлаад ябадаг хүн бэшэ. Нүхэдөө урагшань дахуулжа, бүхы шэнэ түрүү юумые үүдхэжэ, эдэбхи үүсхэл гаргажа байдаг, ёһотойл һайн һайхан эрмэлзэлтэй удамарша.

— Энэмнай өөртөөшье, нүхэдтөөшье, хүтэлбэрилэгшэдтэшье амар заяа үзүүлдэггүй хүн. Нёдондонһоо хойшо хамтын подрядай гуримда ороё гэжэ дурадхана. КПСС-эй XXVII съездын хүндэлэлдэ шэнэ уялга абая гэжэ нүхэдөө уряалаа юм. Юрэдөөл, Люба юун гэжэ хэлэнэб, тэрэниинь буруу гэхэ хүн олдохогүй. Яахадааб гэхэдэ, тэрэ хамтын хэрэгтэй түлөө бүхы һанал сэдьхэлээ хандуулжа ябана бшуу, — гэжэ фермые даагша хэлэнэ.

Нэрээшье иимэ хүнэй хажууда хүдэлхэдөө, бусад һаалишадыншье өөһэдынгөө ажалда харюусалга ехэтэйгээр хандана, үнэн зүрхэнһөө оролдоно. Эгээл тиимэһээ дүршэлтэй һаалишад Людмила Сороковикова, Валентина Хомутовская гэгшэдһээ гадна залуушуул Александра Шиханова, Ирина Энтальцева гэгшэд баһал жэлэй ямаршье сагта ехэ һү һаадаг бэрхэшүүл болонхой.

— Мүнөө үень ехэшье һайрхахаар юумэн манайда үгы даа. Һүн һанаһанда хүрэхөөр үшөөл һаагданагүй. Үнеэн бүхэнһөө үдэрэй 6,5 килограмм һү һаанабди. Иигээд декабрь һараһаа үнеэдынай тугаллажа эхилэнхэй. Тиихэдэл һү һаалимнай эрид дээшэлхэл ёһотой юм,— гэжэ Любовь Викторовна хэлэнэ.

Фермын улаан булан соо оробобди. Эндэнь дулаахан, зохидоор шэмэглэгдэнхэй. Нэгэ буландань коллективэй эрхим ажалайнгаа түлөө абаһан хүндэлэлэй грамотанууд болон улаан тугхануудынь үлгөөтэй харагдана. Мүн эндэ элдэб уряа лозунг, плакадууд, социалис уялга, мүрысөөнэй гурим, ажалай дүнгүүдые харуулһан самбарнууд бии.

— Совхозой дирекци, партком, профсоюзай болон комсомолой комитет һаалишадай мүрысөөнэй дүнгые арбан хоног бүри согсолжо, түрүүшүүлдэ мүнгэн шан барюулдаг. Декабриин һүүлшын арбаад хоногой дүнгөөр манай гурбан һаалишад шанда хүртөө һэн. Жэшээлхэдэ, Л. В. Сороковикова энэ үе соо 666 килограмм һү һааха аад, тэрэнээ 1200 килограммда хүргөө. Л. В. Корнакова хоёрдохи һууридa гараа, — гэжэ фермые даагша хөөрэнэ.

Иимэ эбтэй зэтэй, урагшаа һанаатай, ажалдаа абьяастай, гуримтай нарин байдалтай коллектив зориһондоо хэзээдэшье хүрэхэ гэжэ гүйсэд этигэхээр байгаа бэлэй.

Н. МИЖИТОВ.
Прибайкалиин район.

СИРИИН КОСМОНАВТНУУД НИИДЭЛГЭДЭ БЭЛДЭНЭ

Москва шадархи Звездный хотодо һорилго бэлэдхэлээ эхилһэн арбан хоёрдохи интернациональна экипажай бүридэлдэ Сириин хоёр эрхэтэд Мунир Хабиб, Мухаммед Фарис гэгшэд ороно.

Дэлхэйн түрүүшын космонавт Юрий Гагаринай замбуулинай дайда соогуур ниидэһэн жэлдэ тэдэнэр эхин һургуулида һуража ябаа. Тиихэдээ ухибүүн бүхэндэл адли, захагүй замбуулинай дайда соогуур ниидэхые хүсэдэг һэн. Мүнөө Мухаммед 34-тэй, тэрэнэй нүхэр Мунир 32-той юм.

Мүнөө бидэ замбуулинай дайда соогуур ниидэхые бэлдэжэ байнабди. Газарай оршон тойронхиие шэнжэлэлгэ бүхы оронуудай ба арадуудай амгалан тайбан харилсаанда асари ехэ хараа түсэбүүдые нээхэ байна гэжэ Сириин космонавтнууд хэлэнэ. Замбуулинай дайдые амгалан тайбан байдалда шэнжэлхэ гээшэ, тусхайлбал, манай ороной эрдэм ухаае, экономикые хүгжөөхын тула асари ехэ удхатай шанартай байна гэжэ тэдэнэр тэмдэглээ.

Замбуулинай дайда хадаа ядерна буу зэбсэгүүдые тараан тодхолгын бэшэ, харин амгалан тайбан харилсаанай газар болохо ёһотой байһандань гүнзэгы сэдьхэлһээ этигэн найдажа байһанаа мэдүүлнэбди гэжэ Хабиб болон Фарис хэлэбэ. Американ захиргаанай үүдхэжэ байдаг «стратегическэ өөрыгөө хамгаалха үүсхэл» (СОИ) гэдэгынь дэлхэйн бүхы арад түмэндэ зүрюу харша ябадал болоно. Замбуулинай дайда — бүхы хүн түрэлтэнэй баялиг мүн. Тэрээндэ хэншье аюул тохёолдуулха ёһогүй.

Совет космонавтнуудтай хамтаараа хүдэлжэ байһандаа урма баяртайбди гэжэ тэдэнэр мэдүүлбэ.

Шэнэ жэлдэ амжалта түйлахыень, зол жаргалтайгаар ажаһуухыень Мухаммед Фарис болон Мунир Хабиб совет болон Сириин арадта, бүхы дэлхэйн арадуудта хүсэбэ.

(ТАСС).

ШАГНАЛ

ын эрдэмэй ажал
ые удаан саг соо үрэ
гээр ябуулһанайнь тү-
үрэһөөр 60 наһа гүйсэ-
нь дашарамдуулан, Бу-
хүдөө ажахын инсти-
хүдөө ажахын экономи-
афедрые даагша Цырэн-
Доржиевич Доржие-
Буряадай АССР-эй Вер-
Соведэй Президиум
ндэлэй грамотаар шагна-

* * *

н жэлдэ һайнаар ажал-
айнь түлөө, түрэһөөр
һа гүйсэһэнтэйнь даша-
улан, Улаан-Үдын локомотиво-вагон заһабарилгын заводой ахамад бухгалтер Спиридон Мустафович Могордоевые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум Хүндэлэлэй грамотаар шагнаба.

* * *

Хэблэлэй органуудта үни удаан саг соо аша үрэтэйгөөр хүдэлһэнэйнь түлөө, түрэһөөр 60 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, «Правда Бурятии» газетын хүдөө ажахын таһагые даагша нүхэр Дегтярев Николай Андреевичые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум Хүндэлэлэй грамотаар шагнаба.

* * *

Олон жэлэй туршада аша үрэтэй эрдэм-шэнжэлгын хүдэлмэри эрхилһэнэйнь түлөө, түрэһөөр 50 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, СССР-эй АН-ай СО-гой Буряадай филиалай Геологическа институдай ахалагша эрдэмтэ хүдэлмэрилэгшэ нүхэр Гордиенко Иван Власовичые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум Хүндэлэлэй грамотаар шагнаба.

* * *

Хүдөө ажахын үйлэдбэридэ удаан саг соо аша үрэтэйгөөр хүдэлһэнэйнь түлөө, түрэһөөр 50 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, Буряадай АССР-эй агропромышленна комитедэй түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо — Буряадай АССР-эй министр нүхэр Пуховской Василий Михайловичые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум Хүндэлэлэй грамотаар шагнаба.

КПСС-эй XXVII съездые угтуулан

ДАБААНҺАА СЕВЕРОБАЙКАЛЬСК ХҮРЭТЭРХИ ЗАМДА

Буряадай участогай барилгашад түмэр замшад Дабаанһаа Северобайкальск станци хүрэтэр түмэр харгы электрижүүлжэ, саг үргэлжын ашаглалгада тушааха гэһэн социалис уялга абаад, эршэмтэйгээр хүдэлжэ байна. Октябриин Революциин орденто «Нижнеангарсктрансстрой», «Мостострой-9», Ажалай Улаан Тугай орденто «ЗапБАМстроймеханизация», «БАМтранстехмонтаж» трестнүүдэй коллективүүд энэ габшагай ажалай участок дээрэ асари ехэ хэмжээнэй ажал хүдэлмэри хээ, хэнэшье. «Нижнеангарсктрансстрой» трестын хүдэлмэришэд Дабаанһаа Северобайкальск хүрэтэр баханануудые һуулгажа, электролини татаха даабаряа болзорһоонь 100 хоногоор урид дүүргээ юм. Дабаан дээрэ электрын элшэ хүсэ хубаарилха хүсэ ехэтэй подстанцинуудые хабсаргаха орёо нарин, харюусалга ехэтэй хүдэлмэри дүүргэгдэжэ байнхай. Эдэ үдэрнүүдтэ подстанцинуудай барилгын шанар туршан шалгагдажа, дутуу дундануудынь усадхагдана.

Түмэр замай Северобайкальск станцида локомотивна, вагонно депонуудай, вокзалай, хэлхээ холбооной байшангай барилганууд түлэг дундаа ябажа байнхай. Буряадай участогай хүдэлмэришэд КПСС-эй XXVII съездын урдахана дэлгэрһэн мүрысөөндэ тон эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, һайн үрэ дүнгүүдые түйлана. Социалис мүрысөөнэй дүн һара бүри согсологдожо, эрхимүүдынь урмашуулагдадаг, нэрэ солонь олоной дунда мэдээжэ болгогдодог байха юм.

«Дабаан—Северобайкальск» гэһэн участок дээрэ бүхы объектнүүдые болзорһоонь урид дүүргэжэ, һаяын үдэрнүүдтэ Байгалай хойто эрье хүрэтэр электропоезднуудые ябуулха гэһэн үүсхэл барилга-хабсаралгын 581-дэхи поездын мастер В. М. Бакланов, Северобайкальскын түмэр замай отделениин мастер Н. С. Багурин, «Трансэнергомонтаж» трестын 705-дахи поездын мастер В. В. Новиков гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг участогуудай хүдэлмэришэд гаргаад, хабатай шангаар хүдэлжэ, үндэр бүтээсэ түйлана. Барилгын олон ондоо организацинуудай коллективүүдэй хүдэлмэришэд нэгэ һанал бодолтойгоор, эбтэй зэтэйгээр ажаллажа, эгээл һайн үрэ дүн түйлахын тула тэмсэнэ. Эдэнэр БАМ-ай харгые сүм электрижүүлжэ, саг үргэлжын ашаглалгада тушааха гэһэн хүсэл эрмэлзэлтэйгээр социалис мүрысөө дэлгэрүүлнэ. Газаа 35—40 градус хүрэтэр хүйтэн бууужа, хоротой шангаар һалхилна. Барилгашад байгаалиин энэ бүхы бэрхэшээлнүүдые зоримгойгоор дабан, минутыншье туршада ажалайнгаа эршые һуладханагүй.

Дабаанһаа Северобайкальск хүрэтэрхи түмэр харгые электрижүүлхэ олонхи объектнүүдэй хүдэлмэри дүүргэгдэжэ, ашаглалгада тушаагдана. Жэшээлхэдэ, барилга-хабсаралгын 608-дахи комсомол-залуушуулай поездын коллектив БАМ-ай 321-дэхи километртэ Тыйский гэжэ разъездын барилга дүүргэжэ, гүрэнэй комиссида тушааба. Социалис Ажалай Герой В. И. Аксеновой хүтэлбэрилдэг бригадын коллектив эндэ хүдэлжэ, ехэ хэмжээнэй ажал, хүдэлмэри хээ. Эдэнэр байрын гэрнүүдые, котельнэ, промышленна корпус бодхоожо, разъезд шадарай түмэр харгын 15 километртэ рельс табижа, хоёр миллион түхэриг ашаглаа.

— Бидэ хараалагдаһан түсэбһөө гадуур 300 мянган түхэригэй ажал хээбди,— гэжэ В. И. Аксенов хэлэнэ.— Барилга хабсаралгын 608-дахи поездын хүдэлмэришэд гэр бүлэһөө холо вахтова аргаар барилга хээшье һаа, даажа абаһан ажал, хэрэгтээ харюусалга ехэтэйгээр хандажа, гүрэнэй даабари болон уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэбэ ха юм.

Эрхим түрүү ажалаараа Бүхэсоюзна, республиканска, мүрысөөндэ, Буряадай участогай хүдэлмэришэдэй дунда оло дахин илажа, дамжуулгын Улаан тугаар шагнагдажа байдаг барилга-хабсаралгын 708-дахи поездын хүдэлмэришэд Северобайкальск станцида электровоз болон тепловозуудые заһабарилха депонуудай барилга хэжэ байна. Эдэнэр шэнэ онол арга, оньһон техникэ шадамар бэрхээр хэрэглэн, хоёр-гурбан халаанай туршада ажаллажа, үндэр бүтээсэ түйлана. Эдэ үдэрнүүдтэ барилга хабсаралгын 708-дахи поездын хүдэлмэришэд унаһан малгайгаа абаха сүлөөгүй барилга хэжэ, даабаряа холо үлүүлнэ.

— Депогой корпусой торхын барилга дүүргэгдээ, дулаан оруулагданхай. Хүдэлмэришэднай дотор талын жэжэ божо юумэнүүдые хэжэ байна. Эдэ үдэрнүүдтэ депогой барилга дүүргэгдэжэ, түмэр замшад локомотивуудые дулаан, уужам, зохид, һаруул цех соо заһабаридаг болохо,— гэжэ барилга хабсаралгын 708-дахи поездын начальник А. Д. Антипов хэлэнэ.

Түмэр замшад эдэ үдэрнүүдтэ БАМ-ай объектнүүдые саг үргэлжын ашаглалгада барилгашадһаа тушаан абана. 271 километр түмэр харгын далан, 61 ехэ, бага хүүргэ, уһа урадхуулха 72 сорго, Дабаан, Гоуджекит, Тыйский разъезднүүдые саг үргэлжын ашаглалгада тушаан абаад байна. Үдэр хоногой ошохо тума «Дабаан—Северобайкальск» гэһэн габшагай ажалай участок дээрэ шэнэ, тон шухала объектнүүд саг үргэлжын ашаглалгада тушаагдана. КПСС-эй XXVII съездые ажалай амжалтануудаар угтаха гэжэ шиидэһэн барилгашад, түмэр замшад холбоо барисаагаа бүри бэхижүүлэн, үндэр бүтээсэ түйлана бшуу.

Һаяшаг түрүүшын электропоезд түмэр замай Кунермэ станци хүрэтэр ерээд ошобо. Дутуу дунда юумэнүүд элирүүлэгдэжэ, саг дары усадхагдана. Туршалгын энэ электровоз ойрын сагта Байгалай хойто эрье хүрэтэр ябажа үзэхэ юм. Буряадай участогай барилгашад хаба шадалаа гамнангүйгөөр ажаллажа байһаар.

Һаяшаг КПСС-эй Северобайкальскын горком энэ габшагай ажалай участок дээрэ хүдэлжэ байһан хүдэлмэришэдые, барилгын организацинуудай хүтэлбэрилэгшэдые, партийна хүдэлмэрилэгшэдые урижа, суглаа үнгэргэбэ. «Нижнеангарсктрансстрой» трестые эрхилэгшэ А. П. Романов, Северобайкальскын түмэр харгын отделениин начальник А. К. Погребной гэгшэд сугларагшадай урда тобшо мэдээсэл хэлэхынгээ хажуугаар, түрүүшүүлэй нэрэ солые дурдажа, гээгдэлдэ орогшодые шүүмжэлээ.

Энэ суглаанай хүдэлмэридэ КПСС-эй Северобайкальскын горкомой нэгэдэхи секретарь А. А. Молитвин хабаадалсажа, үгэ хэлэхэдээ, барилгашад урдаа табиһан зорилгоёо заатагүй бэелүүлхэ ёһотой гэжэ онсолон тэмдэглэбэ.

К. ЖАМЬЯНОВ.

Областной партконференциин делегат

МАЛШАДТАА МАГТААЛТАЙ

Үглөөгүүр һэрихэдэмни, Хэжэнгэ нютагай тала дайдаар мүнгэн сагаан хүгжэм зэдэлжэ байба...

Оршон тойрон аали намдуу. Альгаяа тодоходом, абаахай саһахануд дуһалнууд болон мэлмэржэ, үрэжэлтэ хүрьһэндэ шэнгэхээ яаран горхолно. Гарай дулаае эдээхэн дуһалнууд газарта абаашажа үгэнэ ха гү?

Нютагаархинаймни ажалша хүдэр гарнуудай халуун оньһондо шэнжэ шарайгаа хубилган байдаг түрэлхи байгаалия анхаран зогсоноб. Районой түб һуурин Шулуутын хойто гүбээнүүдээр алтаран харагдадаг таряалан тээшэ эрьежэ, намартаа комбайн-машинануудай дүнгинэлдэн ябаһые һанаандаа оруулнаб. Үглөөнэй бүрэнхыһээ орой һүни болотор түмэр агтынгаа жолоое нютагаймни таряашад баринхайл һэн ажалай тэрээхэн халуун хаһада...

Эртэшэ хүнүүд юм, нютагаархимни... Тала дайдатаяа сэдьхэл зүрхөөрөө холбоотой ажалша хүнэй абьяас эршэһээ эхиеэ абажа, эндэхи байгаалида сортоото хүгжэм зэдэлдэг юм. Үүрэй Солбоной үнгэтэ ялалзаан доро үреэгээ хүллэжэ, хамтынгаа ажалда яарадаг тухайда нютагаймнай уран үгэтэ дууша үбгэн иигэжэ түүрээһэн бэлэй:

Агаар хүхэ огторгойн
Аржагар мүшэтэй байхада
Мориной туруун табарна,
Модон тэргэ хахинана...

Эдэ мүрнүүдэй анхан бэшэгдэһэн тэрэ сагһаа хэды ехэ уһан Хэжэнгэ голоорнай урдажа ошооб даа...

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй хугасаа соо Хэжэнгын районой ажалшадай, нютагай коммунистнуудай хэһэн ажал хэрэгүүд тухай районно партийна конференци дээрэ үргэнөөр хэлсэгдээ. Түйлагдаһан дүнгүүдэй үшөөл үндэр хэмжээндэ хүргэгдэхэ аргатай байһые энэ ехэ суглаан дээрэ үгэ хэлэгшэд тодорхойлоо һэн. Конференциин делегадууд Могсохоной совхозой ахамад мелиоратор Г. Санжимитыпов, Хэжэнгын совхозой тракторно-таряан ажалай бригадын бригадир Ж. Жамьянов, Хэжэнгын районой автолавкын наймаашан Вера Жанаевна Жанчикова болон бусад үйлэдбэриин саашанхи хүгжэлтын, хүн зоной байдалые улам һайжаруулгын асуудалнууд дээрэ дэлгэрэнгыгээр тогтожо хэлээ.

Нютагайнгаа алдар нэрые үргэлсэн ябадаг эдэ хүнүүдтэй уулзажа хөөрэлдэхэдэ, Коммунис партиимнай Программын шэнэ найруулгын проектын, зүбшэн хэлсэлгэдэ табигдаһан бүхы документнүүдэй тэдэнэй сэдьхэлые ээзлэнхэйнь эли һэн.

Шэнэ зорилгонуудаа һайн ойлгожо, ехэ түйлалтануудай харгые танижа абаһан хүнүүдэй үүсхэлтэ ажал хэрэг гайхамшаг хүсөөр бадардаг. Эхэ оронноймнай бүхы экономикын ашаг үрые эрид дээшэлүүлгын эрхэ байдалда оруулагдаха асуудалай шиидхэгдэхэ үедэ хүн зоной ажаһуудалые улам һайжаруулга ехэ удхатай шанартай гэжэ партимнай тэмдэглэнэ.

Хэжэнгын районой түб һууринһаа эхилээд, тосхонуудые харахада, хүнүүдэй түбхинэнги байдалай түргэн хүгжэжэ байһые эли ойлгохоор. Анхан тиихэдэ модон тэргэ хахинуулжа, ажалдаа гарадаг үе саг энэ нютагай түүхын домог болонхой. «Ажалай һайн жаргал асардаг» гэһэн арадай сэсэн үгын үндэһэн удхые хүнүүдэймнай түбхинэнги байдал сэхэ гэршэлнэ бшуу.

Холын гүүртэ, фермэнүүдтэхи малшадай ажалыньшье, байра байдалыньшье хорёод гушаад жэлэй саадахитай жэшээлшэгүйгөөр хубиланхай. КПСС-эй ЦК-гай октябриин (1985 он) Пленум дээрэ харагдаһан «1986—1990 онуудта болон 2000 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй Экономическа болон социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүдэй» проект соо иигэжэ хэлэгдэнэ: «Арад зоной һуудал байдалые саашадань дээшэлүүлхэ, совет хүнүүдэй материальна болон оюун бодолой улам ургажа байгаа эрилтэнүүдые гүйсэд бүрин хангаха. Үйлэдбэриие хүгжөөлгэдэ, тэрэнэй ашаг үрые дээшэлүүлгэдэ социальна хэмжээ ябуулгануудай нүлөөе улам ехэ болгохо».

Энэ шухала асуудалые шиидхэлгэ, районой коммунистнуудай бэелүүлхэ зорилгонууд тушаа Вера Жанаевна Жанчикова конференци дээрэ өөрынгөө һанал бодолые хэлээ юм.

Ажалаараа саг үргэлжэ малшадай дунда ябадаг тула районойнгоо коммунистнуудта хандаха асуудалнуудынь олон байгаа. Холо захын гүүртэнүүдтэ һуугшадые наймаанай талаар хангадаг һэн тула тэдэнэй эрилтэнүүдтэ нэн түрүүндэ анхаралаа хандуулха. Малшадай, хүдөө нютагай ажалшадай ургажа байгаа эрилтэнүүдые гүйсэд бэелүүлхын түлөө ямар дуталнуудай бии байһые тэрэ хэлэхэдээ, нютагай хүтэлбэрилэгшэдэй урда арбан хоёрдохи табан жэлдэ шиидхэгдэхэ ёһотой асуудалнуудые табяа. Зониие һайн шанартай эд бараагаар хангалгада партимнай ехэ анхаралаа хандуулна. Гэбэшье, Хэжэнгын олонхи һууринуудай магазинууд түлөөр байратайһаа боложо, наймаанай түрүү онол аргануудые хэрэглэжэ шаданагүй. Ганса наймаалагшатай магазинууд хүдөөгэй хүнүүдэй эрилтые мүнөө хангажа биранагүй. Элбэг эд бараашье энэ магазинуудта наймаалха аргагүйдэгдэнэ. Тэдэнэй уйтан складуудай ехэнхидээ хуушарһанһаа боложо, олон зүйлэй бараан саг соогоо асарагдажа шадагданагүй. Хүдөө нютагтахи наймаанай эмхи зургаанууд хотын магазинуудһаа дутуугүй элбэг бараатай, түрүү онол аргаар хүдэлхэ ёһотойе гэжэ коммунист Жанчикова мэдүүлээ.

Областной партийна конференциин делегадаар һунгагдаһан Вера Жанаевна Жанчиковатай уулзажа хөөрэлдэхэдэ, юрын буряад эхэнэрэй хуби заяан элихэн харагдаха юм. Патанхан Дагданович нүхэртээ табан үхибүүдые хүмүүжүүлжэ, хүл дээрэнь гаргаһан, эхэнэрэй ниитын ажалда эдэбхи ехэтэйгээр хабаадалсаһан зандаал ябаһандань урмашамаар. Үшөө малшан ябахадаа, Вера Жанаевна коммунис партиин зэргэдэ абтаа һэн. Алишье ажалда хүдэлхэдөө бултанда жэшээ харуулан, тохёолдоһон бэрхэшээлнүүдые дабан гараха зоригжолтой партиин гэшүүнэй нангин уялгатай байһые тэрэ тиихэдэ һайн ойлгоо һэн. Гансал өөрынгөө урдахи даабариие үлэмжэ һайнаар бэелүүлхэһээ гадна хажуудахи нүхэрэйнгөө ажалай түлөө сэхэ харюусалгатайдаа Вера Жанаевна мүнөөшье эрилтэ ехэтэйгээр хүдэлмэридээ хандадаг заншалтай. Тэдэнэй ажал дээрээ оролдосотойгоор хүдэлһэниие гэршэлһэн олон тоото грамотанууд, тэмдэгүүд бии. Тэрэнэйнь дунда «СССР-эй потребкооперациин отличник» гэһэн тэмдэгынь коммунист Жанчиковагай мүнөөнэйнгөө ажалда хэды ехэ харюусалгатайгаар хандадагые гэршэлнэ. Районой түрүү наймаалагшадай нэгэниинь болохо коммунист В. Ж. Жанчикова арбан нэгэдэхи табан жэлэйнгээ даабариие үнгэрэгшэ жэлэй февраль соо дүүргэһэн юм. Хүдэлмэриинь энэ дүнгүүд тэрэнэй дааһан хэрэгтэ хэды ехэ оролдосотойгоор хандадагые харуулна бшуу.

Мүнөөнэй малшадай байдал тухай Вера Жанаевна хөөрэхэдөө, тэдэнэй эрилтые дүүрэн хангаха хүсэлэнгөө яажа бэелүүлжэ байһан тухайда һанаагаа табинхай һэн. Оёдолой, һүнэй машинануудай наймаанда хомор гарадагта, мүн бэшэшье хэрэгтэй эд бараанай элбэгээр асарагдадаггүйнь хаана, ямар шалтагаанһааб гэжэ тэрэ асууха сэдьхэлтэй байба.

Хүн зониие ажаһуудалай талаар хангалгые һайжаруулха тухайда КПСС-эй Центральна Комитедэй һаяхан баталан абаһан тогтоол соо ажалшадай эрилтэнүүдые дүүрэн хангаха тодорхой хэмжээнүүдэй газар бүридэ абтаха зэргэтэйнь онсолон тэмдэглэгдэнхэй. Энэ хэрэгтэ нютагай гүрэн түрын захиргаанууд, худалдаа наймаанай эмхи зургаанууд ехэ үүргэ дүүргэхэ болоно.

Нютагайнгаа ажалшадые наймаанай талаар хангаха хүдэлмэриеэ үшөөл дээгүүр шанарта хүргэхын түлөө коммунист Жанчикова зонойнгоо эрилтые районойнгоо хүтэлбэрилэгшэдтэ сэхэ хүргэжэ, энэ асуудалай түргэн болзорто шиидхэгдэхэ зэргэтэйе мэдүүлнэ.

...Шэнэ ороһон саһан дээгүүр мүр гарган, Хэжэнгэ голой тохойнуудые тойроһон харгыгаар Вера Жанаевна автомашинын жолоое бариһан хани нүхэр Патанхан Дагдановичтаяа холын гүүртэ тээшэ яарана. Бургастайда, Хангайда, Сэгээн Хуһанда ниитын малай үбэлжөөндэ хүдэлжэ байһан малшад тэдэниие хүлеэнэ.

Тэндэ арад зондоо сагаан эдеэ дэлгэрүүлдэг малшад үглөөнэй тунгалаг агаар соо шэнэ үе сагайнгаа сортоото ажалай хүгжэм шэнхинүүлэн суурятуулна. Энэ хүгжэмэй хүбшэргэйе таталсаһан долгинууд үглөөнэй һэбшээн соо шэнэ саһаар мүнгэтэн эбхэрнэ...

М. БАТОИН.

Түгнын шулуу нүүрһэнэй уурхайда социально-ажаһуудалай барилганууд олоор бодхоогдожо байнхай. Хамтын байранууд, хоёр магазин, почтово отделени гэхэ мэтэ ашаглалгада тушаагданхай.

Эндэ хүдэлдэг Главбурятстройн нүүдэл-оньһожоруулагдамал 28-дахи колонныи барилгашад сооһоо түрүүшүүл шалгаранхай. Тэрэ тоодо Б-С. Д. Цынгиловэй, Ю. Н. Киселенкын бригадануудай коллективүүдые нэн түрүүн нэрлэмээр. Эдэнэр КПСС-эй XXVII съездые угтуулан дэлгэрһэн мүрысөөндэ онсо шалгаржа, шэнэ жэлые ажалай эрхим бэлэгүүдтэйгээр угтаа. СССР-эй саашанхи Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүдэй проект соо тэмдэглэгдэһэн арадай ажахын тон шухала энэ барилгада хабаадажа, ажалай бодото жэшээ харуулжа байһан хүдэлмэришэд сооһоо Ю. Н. Киселенкын бригадын 4-дэхи разрядай хабсаргагша Анатолий Панкратьев олоной дунда онсо магтаалтай, хүндэтэй болонхой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: А. Панкратьев.

С. БАЛДУЕВАЙ фототекст.

ЗОРИҺОНДОО ЗААТАГҮЙ ХҮРЭХЭ

Баргажанай районой Бодоной совхозой ахалагша хонишон, коммунист Цыремпил Константинович Буянтуевай даадаг бишыхан коллектив энэ жэлэй үбэлжэлгые эмхитэй һайнаар үнгэргэжэ байна. Нүхэр Буянтуев хонин ажалда аяар гушаад жэлэй туршада хүдэлжэ, нилээд дүй дүршэлтэй болоһон хүн ааб даа. Һүүлэй гурбан жэлэй хугасаа соо тэрэ эхэ хонидые даажа ябана.

— Урдань түлгэнүүдые харууһалжа ябаһан аад, гэнтэ эхэ хонидые даажа абахада, бэрхэтэйхэн байшоо. Түрүүшын жэлдэ хурьгалха 360 зуһаг, мүн хүгшэн болоһон хонид даалгагдажа үгтөө һэн. Тэрэ жэлдэ зуун эхэ хонин бүриһөө 86 хурьга абажа, томо болгоо һэмди. Энэмнай манай һанаанда яһала бараг дүн байгаа,— гэжэ ахалагша хонишон хөөрэнэ.

Цыремпил Константинович түрүүшынгээ амжалтануудаар урмашажа, хоёрдохи жэлдээ отарынгаа үтэлһэн хонидые гүрэндэ тушаажа, һүрэгөө шэнэлээд, толгой бүриһөөнь хурьга абаһан байха юм. Нооһо хайшалха түсэбөө 107 процент дүүргэһэн алдартай.

Энэ жэлэй үбэлжэлгын үедэ ахалагша хонишонтой хамта тэрэнэй хани нүхэр Дулгар Дугаровна, С. К. Буянтуев гэгшэд хүдэлнэ. Тэдэнэртэ 465 эхэ хонин даалгагданхай.

— 1986 оной февралиин эхеэр түл абтажа эхилхэнь. Бидэ нёдондоной сентябриин 6-һаа захалаад, 35 үдэрэй туршада хонидоо үрэжүүлээ һэмди. Юрэдөө, байгша ондо «зуутанай» зэргэдэ гараха эрмэлзэлтэй ажаллажа байнабди,— гэжэ С. К. Буянтуев манда мэдүүлээ бэлэй.

Хонишод зориһондоо хүрэхэ дүүрэн аргатай. Юуб гэхэдэ, эхэ хонидой хүсэ шадалынь һайн, отарань тэжээлээр дутамаггүй хангагданхай.

Г. РИНЧИНО,
«Баргажанай» үнэн» газетын редакциин хүдэлмэрилэгшэ.

ШЭМЭТЭЙ ТЭЖЭЭЛ БУЙЛУУЛАГДАНА

Үбэлжэлгын үедэ малдаа шанаржуулагдаһан тэжээл үгэхэ гээшэ тон шухалада тоологдоно. Энэ талаар Зэдын районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо тодорхой хүдэлмэри ябуулагдана. Байгша оной харюусалгатай хаһа соо тэдэнэр Булагай отделенидэ тэжээл буйлуулдаг томодхогдоһон цех хүдэлгэжэ, хонидой отарануудта абаашагдаха бурдууг шанана. Тэрэнь обёосой, шэниисын, горохэй гурилһаа, дабһан, микро-болон макро-бодосуудһаа бүридхэгдэнхэй.

Б. ЦЫБИКОВ.

ШЭНЭ ЭРИЛТЭНҮҮДТЭ ХАРЮУСАМААР

Сэлэн-Дүүмын заһабарилгын-механическа заводой эбтэй зэтэй коллектив гол түлэб хүдөөгэй ажалшадай захилаар элдэб зүйлэй продукци бүтээн гаргана. 40 жэлэй туршада энэ заводой бүтээһэн вагон-гэрхэнүүд, Р-63-5 түхэлэй модо хюрөөдэдэг раманууд, ашаа үргэдэг түхеэрэлгэнүүд, ЦКБ-5 түхэлэй станогууд Украинын, Казахстанай, Алас-Дурна зүгэй нютагуудта эльгээгдэдэг. Буряад оронойнгоо хүдөөгэй ажалшадай захилаар Сэлэн-Дүүмын заводой хүдэлмэришэд мүн лэ ехэ продукци бүтээн гаргадаг, гаргажашье байна.

Тус заводой коллектив продукциингаа шанарыень һайжаруулха, эрдэм-техникын дэбжэлтын түйлалтануудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ талаар ехэ хүдэлмэри хэжэ байна. Ажахын тоосоондо ороһон шудхалгын цехэй коллектив энэ талаар онсо шалгарна. Тус цехэй хүдэлмэришэд жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргэһэн тухайгаа элидхэһэн юм. Тэдэнэр түсэбһөө гадуур мянга гаран шудхалаа хэһэн, автомастерскойнуудта хэрэглэгдэхэ гушан түхеэрэлгэнүүдые бүтээһэн байна.

— Манай завод бүтээн гаргаһан продукцияа худалдаха жэлэй түсэб октябриин 25-да дүүргээ һэн. Түсэбһөө гадуур 1.610 түхэригэй продукци худалдаһан байна. Дүн хамта 45.664 мянган түхэригэй валова продукци бүтээн гаргагдаа,— гэжэ заводой директорэй орлогшо Борис Вячеславович Наймушин хөөрэнэ.— Һүүлэй жэлнүүдтэ манай заводой бүтээһэн продукци олон дахин һайжаруулагдан хубилгагдаа. Модо хюрөөдэдэг раманууд, вагон-гэрхэнүүд нэгэ хирэ үйлэдбэрилэгдэхээ болиһон байгаа. Арадай ажахыда шухала хэрэгтэй эдэ эд хэрэгсэлнүүдые шэнэ жэлһээ дахин бүтээжэ эхилхэбди.

Заводой партком, профком, комсомолой комитет хүдэлмэришэдэй дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри һайнаар ябуулна. Олон хүдэлмэришэд экономико шудалха һуралсалда ябажа, эрдэм мэдэсээ дээшэлүүлнэ. Мүн тэдэнэр партиин документнүүдэй проектнүүдые анхаралтайгаар шудалан үзэжэ байна. Ажалаа һайн мэдэдэг, дүршэл шадабаритай хүдэлмэришэд заводто олон. Заводой 45 хүдэлмэришэд табан жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргэһэн тухайгаа элидхээ. Тэдэнэй дунда слесарь Павел Павлович Круглов, үрэмдэгшэ Александр Филиппович Кулаков, цехэй мастер Владимир Цыренович Чагдуров, токарь Вера Васильевна Баннова, слесарь Иван Николаевич Герасимов гэгшэдые тусхайлан нэрлэмээр. Социалис мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ электрослесарь Нимбу Ринчинович Очиров, Кирилл Кириллович Побоков, шэрдэгшэ Любовь Геннадьевна Кошелева, токарь Александр Петрович Карпов гэгшэд дабшана.

Түрэл заводтоо гуша гаран жэл хүдэлжэ байһан хүндэтэ ветерануудБ. Дашамолонов, А. Латыпов, Д. Буянтуев, Р. Дугаров, С. Мункуева гэгшэд хүдэлжэ олоһон баян дүй дүршэлөө залуушуулда дамжуулна, һурган хүмүүжүүлэгшэд болонхой.

Сэлэн-Дүүмын заводой хүдэлмэришэд эрдэм-техникын дэбжэлтын түйлалтануудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлжэ, саашадаа бүри габшагайгаар хүдэлхэ гэһэн зорилго урдаа табинхай. Уралан наринжуулагшад И. Павлов, З. Калашников, Д. Тубчинов, Г. Мунгалов гэгшэд экономическа ашаг үрэ ехэтэй дурадхалнуудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлжэ, техническэ дэбжэлтэ хурдадхаха хэрэгтэ али болохоор хубитаяа оруулна.

Заводой хүдэлмэришэд «Партиин XXVII съездэ—габшагай ажалай 27 недели» гэһэн уряа доро социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, ажалайнгаа эршэ хүсые улам шангадхана. Б. Бадмажаповай, Н. Р. Очировай, И. Н. Герасимовай, Г. Г. Пихлуевай хүтэлбэрилдэг бригадануудай коллективүүд завод дотор дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ ябана.

Заводой коллектив ажалдаа ехэ амжалта түйлажа, заводойнгоо байгуулагдаһаар 40 жэлэй алдарта ойе, КПСС-эй XXVII съездые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахаар зоригжоно.

Р. БАЛДАНОВ.

Сэлэнгын район.

Модо бэлэдхэлшэдэй амжалта

Буряадай АССР-эй Түлишын промышленностиин министерствын харьяата Хойто-Байгалай модо бэлэдхэлэй пунктын коллектив арбан нэгэдэхи табан жэлэй даабариие болзорһоонь урид дүүргэхэ гэһэн мүрысөөндэ хабаадажа, муу бэшэ үрэ дүн түйлаба. Тус коллектив табан жэлэй даабариһаа гадуур 10 мянган кубометр модо бэлэдхэжэ, доодо складта зөөжэ үрдибэ. Продукци гүрэндэ худалдаха даабаряа 650 мянган түхэригөөр үлүүлбэ.

Манай корр.

ОРОНОЙ ЭКОНОМИКОДО СИБИРИИН ҮҮРГЭ ХЭР ЗЭРГЭЭР УРГАХАБ

Сибириин хизааргүй үргэн дайдые саашадань ажахын талаар ашаглаха хэрэгтэ жэл бүри капитальнаар һомологдодог мүнгэ зөөриие хэмжээн хэдэн арбаад миллиард түхэриг болодог юм. Энэншье ойлгосотой, юуб гэхэдэ, имагтал Сибириин регионой хүгжэлтэтэй оронноймнай XXI зуун жэлдэ түйлаха экономическа ургалта сэхэ холбоотой бшуу. Сибирьтэ оронноймнай хүн зоной арбанай нэгэнһээ бага хубинь ажаһуудаг гэжэ бидэ мэдэнэбди. Нүгөө талаһаа, минеральна болон түлишын-энергетическэ нөөсэ баялигуудай дүрбэнэй гурбан хуби, үнгэтэ металлнуудай ашагта малтамалай диилэнхинь, промышленностьда хэрэглэгдэжэ болохо модоной ба дабһагүй уһанай тэн хахадынь, хүдөө ажахые эрхилжэ боломоор газарай жасын табанай нэгэ хуби эндэл оршоно бшуу. Энэ бүхы баялиг ойроо хүртөөгүй шахуу зандаа гэжэ онсолон тэмдэглэе. Юрэдөө, Сибириин дайдын даража байһан нюуса баялигуудай нөөсэнүүдээр Менделеевэй таблицые эхинһээнь һүүл болотор шэнжэлэн шудалха арга бии гэһэн үгэ хии хөөрөөн бэшэ, харин үнэн зүб үндэһэ баримтатай байха.

Гэхэтэй хамта, энэ бүхы баялигые ороной экономико хүгжөөлгын аша туһада хэрэглэхэ зам дээрэ һаад татан ушардаг шалтагаануудшье хүн бүхэндэ мэдээжэ гээшэ ааб даа. Тэдэниие тоолобол, нэгэдэхеэр, асуудалнууд, хоёрдохёор, эндэхи шэрүүн уларилынь... «Европын техникэ ехэнхи ушарта дүшэн градус хүйтэндэ хүдэлхээ болишодог ха юм. Гурбадахяар, энэ хизаарые ашаглахаар нүүжэ ерэһэн хүнүүдые түбхинүүлхэ гээшэмнай миинтэ хэрэг бэшэ бшуу. Сибириин хүгжэлтэдэ гаргашалагдаһан айхабтар ехэ мүнгэ зөөриин, хүсэлэл оролдолгын сүм бусаагдаха сагые хүлеэхэ гээшэмнай баһал нэгэ «урьһаламжа» болоно гээшэ ааб даа. Тиибэ ябабашье, мүнөө ехэ юумэн хэгдээд байна. Үнэхөөрөөшье, Сибириин гидростанцинуудгүйгөөр, Кузбассай нүүрһэгүйгөөр, Норильскын үнгэтэ металлнуудгүйгөөр, Байгал-Амарай түмэр замгүйгөөр, Баруун-Сибириин нефть болон газай асари томо комплексгүйгөөр мүнөөдэрэй ороной экономико ямар байлтайб? Бодоодшье үзэхын аргагүй. Дэлхэй дээрэ эгээн томо энэ комплекс гансаараа үдэр бүри миллиард кубометр газ, миллион шахуу тонно нефть олзоборилно ха юм.

2000 он хүрэтэрхи хүгжэлтын хараа түсэбүүдэй ороной экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүдээр тодорхойлогдоод байхада, хоридохи зуун жэлэй һүүл болотор үлэһэн 15 жэлэй туршада Сибириин экономикодо ямар хубилалтанууд болохоб гэһэн асуудалай гаража ерэхэнь хуулита бэшэ гү?

Мүнөөдэр шэнги энэ заха хизааргүй ехэ регион дотор барилгын үргэн программа бэелүүлэгдэжэ үргэлжэлхэ. Бүри тодорхойгоор хэлэбэл, барилгын хүдэлмэринүүдэй хэмжээн хоёр дахинаар ургаха жэшээтэй. Сибириин экономическа хүгжэлтэ бүхы ороной арадай ажахын хүгжэлтые 1,3—1,4 дахинаар ахижа ябаха ёһотой гээд эрдэмтэд-экономистнууд тоолоно.

Хэрбээ түрүүшын-энергетическэ комплексын саашанхи хүгжэлтэ тухай хэлэхэ болоо һаа, XX ба XXI зуун жэлнүүдэй хилэ дээрэ ганса Сибирь нефть болон газай дүрбэнэй гурбан хубиие, шулуу нүүрһэнэй хахадһаа ехэ хубиень, орон дотор үйлэдбэридэгдэһээ электрын элшэ хүсэтэй 18—20 процентыень үгэжэ байха юм. «Сибирь» гэжэ нэрлэгдэһэн тусхай шэглэлтэй программын һоор регионие ажахын талаар хурдан түргэноор хүгжөөлгын түсэбөөр нимэл тодорхой зорилгонууд хараалагданхай юм.

Энэ программын нэгэ онсо шэнжые анхарая. Сибириин экономикые саашадань жэгдэ амжалтатайгаар хүгжөөхын тула тэрэнэй бүридэлдэ (структурада) үндэһэн шухала хубилалтанууд хэгдэхэ ёһотой гэжэ эрдэмтэд-экономистнууд тоолоно. Эндэ имагтал ашагта малтамалнуудые олзоборилхо бэшэ, харин тэдэниие буйлуулха хэрэгые гүнзэгырүүлхэ тухай, тиин Сибирьтэ нэрин нягта, элшэ хүсэ багаар хэрэглэдэг, гаргаша багатай ёһотойл мүнөө үеын промышленна үйлэдбэри түргэноор хүгжөөхэ, шэнэ шэнэ предприятинуудые бодхооха тухай һанамжа гол һуури эзэлнэ. Иимэ түхэлэй үйлэдбэри мүнөөшье Сибирьтэ бии ааб даа, жэшээлхэдэ, ороной арадай ажахын хүгжэлтэдэ горитой хубитаяа оруулжа байдаг алюминиин ба целлюлозо-саарһанай асари ехэ комбинадуудые нэрдалтай. Тиибэшье, иимэ предприятинуудай хубита үшөөл бага байһаар. Юрэдөө, Сибириин индустриие улам саашань хүгжөөхэ, имагтал түлишын түүхэй эдэй үүтэ бэшэ, харин тэдэнээ өөрөө буйлуулан, бэлэн продукци, машина, техникэ үйлэдбэридэг болгохо зорилго табигдана гээшэ.

Гэхэтэй хамта, Сибириин машина бүтээдэг промышленностиие һэльбэн шэнэлхэ хэрэгтэй болоно ха юм. Машина бүтээлгын һалбариие өөрэйгынь үндэһөөрнь хубилгаха шухала. Тиигэжэ эндэ автомат системэнүүдые, микроэлектронико болон робототехникэ үйлэдбэрилхэ арга хангагдаха ёһотой. Нүгөө талаһаа, иимэ шэнэ шэнэ һалбаринуудые хүгжөөлгэ өөрын удхатай. Юуб гэхэдэ, эндэ Сибирьтэ, ажалай нөөсэнүүд гэхэ гү, али хүдэлмэришэ гарнууд урда мэтэ дутажал байха хараатай. Тиимэһээ нарин, орёо, хүн зоной хабсадалга багатай һалбаринуудые хүгжөөлгэ бүри ехэ удха шанартай болоно бэшэ гү? Саашадаашье ороной баруун районуудһаа залитай, далитай залуушуул ерэжэл байха юм бээ. Тиихэдэ нютаг зонойшье тоо олошорхо ааб даа.

ПАРТИИН ДОКУМЕНТНҮҮДЭЙ
ПРОЕКТНҮҮДЫЕ
ЗҮБШЭН ХЭЛСЭНЭБДИ

…АЙГААЛИИН БАЯНШЬЕ ҺААНЬ…

…лай болон ан амитадай аймагые бодомжотой зү… …рэглэхэ, тэдэнние олошоруулха, хамгаалха хүдэлмэ… …м шангадхаха»,— гэжэ 1986—1990 онуудта болон …хүрэтэрхи үедэ СССР-эй Экономическа ба социальна …н гол шэглэлнүүдэй проект соо бэшэгдэнхэй.

Буряад ороной алишье нютагуудай, илангаяа Бай… …рай районуудай нэлэнхы үргэн ой тайга, үндэр ха… …уд үнэтэй сэнтэй арһатай ан амитадаар, эмтэ домто …ар, элдэб үрэ жэмэсээр баян гэжэ үнинэй суутай …даа. Эдэ бүгэдые арадай ажахын хүгжэлтэдэ аша …ар хэрэглэхэ, байгаалиин энэ баялигые бүри арь… хамгаалха гээшэ агнуури-олзоборилгын ажахынүү… …үсалгатай зорилго болоно.

…ээ энээнһээ уламжалан, тэндэхи ангуушадай ажал … саашанхи зорилгонууд тухай хөөрэжэ үгэхыень …лиин коопзверопромхозой агнууриин хэрэгые эрхи… В. СМИРНОВТО манай корреспондент хандаһан бай…

…үри хэхэ, ангай үнэ… арһа, мяха олзобо… …шэмиай ороохо та… …һантай, адууһа мал …нгай адли, арадай ашагтай туһатай, …нсо удха шанартай …уу. Партиин про… документнүүдые зүб… …кэ байхадаа, байгаа… …лигые зүбөөр ашаг… …гаалха тушаа манай …баатай асуудалнууд …дэ хоорондоо хөө… зүбшэнэбди. Бүхы …ри наришуулан һай… тухай бодомжолно…

…е мэдэһээр ангуу… …ал хүнгэн бэшэ. Бү… …тээ бүтүү шэрэнги соогуур ангай мүр хэдэн арбаад мо… …нзгы саһа махаха, …да хабсагай өөдэ …атай болоно ха юм. …анга хүйтэнэй үедэ …н гэртэ гү, али отог недели, һараар ган… …йжа, агнуури хэхэнь …аб даа,— гэжэ Валерий Владимирович хөөрөөгөө эхилнэ.

— Манай ангуушад Улаан Бургаастайн, Голоондын үндэр дабаануудай хада уула, ой тайгаар, бүхыдөө 1,1 миллион дүрбэлжэн гектар газарта ан олзоборилдог гээшэ. Эндэ 36 штатна ангуушад, мүн хэлсээ баталаад, саг зуурын агнуури хэдэг 200 шахуу хүн ябана. Эдэнэр гол түлэб үнэтэй арһатай булга, хэрмэ, һолонго, бүдүүн хүзүү, үнэгэ, шоно гэхэ мэтэ арьяатануудые барина. Тэрэшэлэн мяха, арһа бэлэдхэхын тула тогтомол саг соонь гүрөөһэ, буга, хандагай, бодон гахай, мүн шандага, хүдүү, торхируу гэхэ мэтые агнадаг.

Һүүлэй жэлнүүдтэ манай ажахы ан олзоборилхо, эм домдо, техническэ хэрэгсэлдэ ородог ургамалнуудые суглуулха, ангай мяха бэлэдхэхэ талаар муу бэшэ үрэ дүнгүүдые түйлана. Арбан нэгэдэхи табан жэлдэ бүхыдөө 5600 мянга гаран түхэригэй бэлэдхэлгэ болон үйлэдбэриин хүдэлмэри хэгдээ. Гансахан байгша ондо ангуушаднай 349 мянган түхэригэй ангай арһа тушааһан байна. Иигээд жэлэй дүүрэтэр ангай арһан үшөөл ехэ тушаагдаха зэргэтэй. Тэрэшэлэн хилын саана худалдагдахаар 378 центнер тангалай үбһэн бэлэдхэгдээ.

Агнуури-олзоборилго хэхэ хүдэлмэриие һайнаар эмхидхэһэнэй ашаар 1984 ондо манай ажахы Бүхэсоюзна конкурсдо амжалта түйлажа, Хүндэлэлэй грамотада, хоёрдохи мүнгэн шанда хүртэһэн юм. «Хүндэлэлэй Тэмдэг» ордентой, ВДНХ-гай мүнгэн болон бронзо медальнуудта хүртэһэн манай суута ангуушан Н. Г. Шангин энэ табан жэлдэ 12,5 мянган түхэригэй арһа тушааха даабаритай һаа, тэрэнээ 25,3 мянган түхэригтэ хүргөө. Бэрхэ ангуушад Г. П. Смирнов, И. Г. Чернов, Р. А. Баев, А. В. Черняев болон бусад муу бэшэ үрэ дүнгүүдые түйланхай.

— **Агнуури-олзоборилгын хүдэлмэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэтэй хамта байгаалиин баялигые бүри арьбадхаха, бодомжотой зүбөөр ашаглаха зорилго табигдана гээшэ. Энэ талаар танайда юун хэгдэнэб!**

— Тэрэ тон зүб. Нэгэдэхеэр, Ой тайгануудтамнай хаанань, хэды шэнээн ан амитад бииб гэжэ ходо хиналта хэжэ, тоо бүридхэлыень абаха, ангуушадые агнуури хэхэ газартань зүбөөр хубаарилан табиха, агнуури-олзоборилгые научна үндэһэ баримтатайгаар түсэблэн эмхидхэхэ гээшэ мүнөөдэрэй гол зорилго болоно. Манайда ангуушан бүхэндэ 30 мянган гектар газар хүртэдэг. Энээн соо байһан ангуудые хуу бариха бэшэ, харин зарим газартань агнуури огто хэнгүй, тэндэхи амитадта олон болохо, үдэхэ арга олгохо гэжэ оролдохо ёһотой. Эндэ тэдэнэй өөһэдынь һэшхэл бодолһоо, мэргэжэл шадабариһаа ехэ юумэн дулдыдаха байна. Ангуудые олон болгохо, хамгаалха, хүшэр уларилтай жэлнүүдтэ тэдэниие тэжээхэ гэхэ мэтэ хэрэгсэлдэ бидэ жэл бүхэндэ гушаад мянган түхэриг һомолдогбди.

Хоёрдохёор, ангуушадта һайнаар хүдэлхэ таатай эрхэ байдал бии болгохо гээшэ баһал ехэ удха шанартай. Һүүлэй жэлнүүдтэ агнууриин хэгдэдэг газарта тааруу зохид гэрнүүд баригдаа, тиишэ ошохо харгы, зүргэнүүд хэгдээ. Тэндэнь агнууриин хаһада хэрэгтэй юумэн гол түлэб уһан замаар абаашагдана. Энэнь вертолет хэрэглэһэндэ орходоо һураггүй хямда гаргашатай байна бшуу. Бэрхэ, түрүү ангуушадай дүй дүршэлые олоной шадабари болгохо, залуушуулые энэ мэргэжэлдэ һургаха хэрэгтэ ходо анхарал хандуулжа байдагбди. Энээнэй ашаар мүнөө ангуушадаймнай олонхинь 35—45 наһанай, эгээл агнуури хэхэ хаһадаа ябаһан мэргэжэлдээ бодотоор дурлаһан хүнүүд.

— **Агнуури - олзоборилгын ажахынууд баһал Эдеэ хоолой программые бэелүүлхэ хэрэгтэ хубитаяа оруулдаг, тусхай фермэнүүдтэ ан үсхэбэрилдэг гээшэ. Энэ талаар танайда юун хэгдэнэб!**

— Гансашье ангуудай арһа тушааха бэшэ, мүн зэрлиг амитадай, шубуудай диетическэ мяха бэлэдхэхэ даабари ангуушан бүхэндэ үгтэдэг. Жэшээнь, нёдондо манай ангуушад 6393 түхэригэй мяха тушаагаа һэн. Энэ жэлдэ тэрэнь үшөө дээшээ байхаар хүлеэгдэнэ. Тиихэдэ манай хүдэлмэрилэгшэдэй хүсөөр байгша ондо бүхыдөө 25 мянган түхэригэй эм домто болон техническэ хэрэгсэлэй ургамалнууд, 78 мянга гаран түхэригэй алирһа, нэрһэн, хушын һамар гэхэ мэтэ бэлэдхэгдээ.

Гэхэтэй хамта энээниие үшөөл бага гэжэ тоолонобди. Зун-намарай үедэ хүн зониие олоор элсүүлжэ, эмхидхэжэ шадаа һаа, эм домдо ородог ургамал, хээрын үрэ жэмэс, һамар, һархяаг гэхэ мэтые бүри ехээр суглуулжа абаха, хамтын эдеэ хоолдо горитой нэмэри оруулха арга яһала бии. Үнэндөө, манай эндэхи нэлэнхы ой тайга соо хэды ехэ тиимэ продукци дэмы хосорно гээшэб.

Мүн энээнтэй хамта ан амитадые хулгайгаар, хориюултай үедэ алаха, ой тайгын ургамалай үрэ жэмэс, һамар гэхэ мэтые хайра гамгүйгөөр хомхой хобдогоор түүжэ абаха, гэшхэхэ, гэмтээхэ баримтанууд баһал үсөөн бэшэ ха юм. Энээнэй түлөө харюусалгые эрид ехэ болгохо, илангаяа дороһоо үдэжэ ябаһан залуушуулай, эдиршүүлэй дунда ябуулагдадаг хүмүүжүүлгын, ойлгууламжын хүдэлмэриие шангадхаха шухала.

Тэрэшэлэн Прибайкалиин коопзверопромхоз ан үсхэбэрилдэг томохон, түрүүшье ажахынуудай нэгэн болоно. Жэшээнь, байгша ондо ажахы 17,6 мянган песец томо болгожо, хамта 16 мянга үлүүтэй эрхим шанартай, уласхоорондын аукциондо наймаалагдахаар арһа тушаагаа.

Манай ан үсхэбэрилэгшэд тэжээмэл ангай арһа тушааха табан жэлэйнгээ түсэбые бүри нёдондо 260 мянган түхэригөөр үлүүлэн дүүргэһэн юм. Мүнөө арбан хоёрдохи табан жэлэй тоосоогоор ангай арһан худалдагдажа байна. Ажахыда ан үсхэбэрилхэ талаар эрхим үрэ дүнгүүдые түйладаг шадабаритай мэргэжэлтэд олон. Тусхайлбал, С. А. Андреева, А. И. Трубачеева гэгшэдэй даадаг бригаданууд энэ жэлдэ даабариһаа гадуур тус тустаа 606, 564 песецэй гүлгэдүүдые абажа томо болгонхой.

— Эсэстээ ямар тобшолол хэхэб гэхэдэ, байгаалиин, нэлэнхы үргэн ой тайгын, хада уулын баялиг ехэ ааб даа. Теэд энэмнай барагдашагүй, манай үедэ хүрэхэ, гамнаһанай хэрэггүй гэжэ һанаха болоо һаа, тон буруу. Бүхы юумэндээ, илангаяа байгаалида гамтай наринаар хандаха баялигыень зүбөөр ашаглахын хажуугаар, тэрэниие улам арьбадхаха, хамгаалха гээшэ манай совет хүн бүхэнэй нангин уялга байха ёһотой. Түрүүшын ээлжээндэ бидэ, ой тайгада ажалтай зон эдэ бүгэдые сахиха, байгаалиин баялигые зүбөөр ашаглаха, хамгаалха хэрэгые эмхидхэхэ үүргэтэйбди, — гэжэ нүхэр Смирнов хөөрөөнэйнгөө түгэсхэлдэ хэлэбэ.

ШЭНЖЭЛЭЛ БА ШҮҮМЖЭЛЭЛ

ЯРОСЛАВ ГАШЕК ТУХАЙ

Элитэ ехэ уран зохёолшо Ярослав Гашегай зохёохы ажал он жэлэй ошохо бүри олониитэ хүн зониие улам һонирхуулдаг боложо байна. Суута чех уран зохёолшын түрэһөөр 100 жэлэй ойе СССР, Чехословаки, Польша гэхэ мэтын оронуудта урзанда жэл үргэнөөр тэмдэглээ һэн. «Ярослав Гашек—журналист» гэһэн горитой томо шэнжэлгэ 1983 ондо ород, чех хэлэнүүд дээрэ хэблэгдэн гараһан байна. Чехословакиин мэдээжэ публицист, «Руде право» газетын ахамад редактор, Чехословакиин Коммунис партиин ЦК-гай Секретариадай гэшүүн Зденек Горжени энэ номые бэшээ. «Дорюун солдат Швейк гэгшэтэй тохёолдоһон ушаралнууд» гэһэн олондо мэдээжэ романай автор тухай, гайхамшагта чех уран зохёолшо, коммунист Гашек тухай бэшэгдэһэн томохон шэнжэлгэ гэжэ энэ номые сэгнэхээр. Зденек Горжениин энэ захата хадаа агуу ехэ сатиригай зохёохы ажалые, хубисхалша ажаябуулгые, намтарые алишье тээһээнь гүнзэгыгөөр шэнжэлэн харуулһан зохёол болоно.

Энээнһээ түрүүн Ярослав Гашегай зохёохы ажал, революционно зам тухайда совет болон чех авторнуудай бэшэһэн хэдэ хэдэн шэнжэлгэнүүд толилогдоһон юм. Тиибэшье тус асуудалые Зденек Горжени ондоо талаһаань хаража үзөөд, тон өөрынхеэрээ шэнжэлээ. Ярослав Гашегай олон шэнжэтэй орёо бэрхэ образ зүбөөр тодорхойлогдон харуулагдана. Дэлхэйн нэгэдэхи дайнай урда тээ бэшэһэн шог рассказуудһаань, туужануудһаань захалаад, «Руде право» газетэдэ толилогдоһон статьянууд хүрэтэрнь Гашегай дабаһан журналистын ажалай гол шатануудые автор эли тодоор харуулаа.

Ярослав Гашек бэрхэшээлтэй, орёо хүшэр зам гаталаа. Бүри залуухан студент ябахадаа, журналистикын ажалда тэрэ ороһон юм. Тиихэ үедэ али анхиин үзэл бодолые баримталха тухайгаа һайса ойлгодоггүй байһан туладаа, анархис маягай алдуу эндүү гаргадаг бэлэй. Тиигэбэшье, буруу үзэлтэнэй нүлөөһөө Гашек удангүй гаража, зүб замда ороод, анархис үзэлтэнэй урдаһаа, аюулта дайнай урдаһаа эсэргүүсэн тэмсэжэ, зохёохы ажалаа эршэмтэй зоригтойгоор эрхилһэн намтартай.

«Гашек болбол дайн сэрэгтэ эсэргүү тэмсэхэдээ, ушар ёһо мэдэжэ, үнэн зүрхэнһөө тэмсэдэг байгаа. Публицист һэн туладаа, Австриин дотоодын политикые тэрэ һайнаар мэдэдэг, дэлхэй дээрэ юунэй боложо байһые анхаралтайгаар ажагладаг һэн. Журналис ажалайнгаа түрүүшын жэлнүүдһээ хойшо Гашек Чехиин түрүү үзэлтэнэй талада, дайн сэрэгтэ эсэргүүсэгшэдэй талада жагсан ерээ бэлэй»,— гэжэ Зденек Горжени бэшэнэ.

Совет засагай тогтохын урда тээ Ярослав Гашегай хэһэн журналистска ажалые, Киевтэ хэблэгдэдэг байһан «Чехослован» гэжэ буржуазна газетэдэ тэрэнэй хүдэлһые номой автор удаа дараалан зураглан харуулна. Тэрэ үедэ Гашек националис үзэлһөө хүсэд сүлөөрөөгүй ябаа, Чехословакиин национальна Соведэй хүтэлбэрилэгшэ Масаригта этигэдэг байгаа. Россидахи саг зуурын правительствын ашаар Чехословакиие Австро-Венгриин хархис монархис засагһаа сүлөөлжэ болохо юм гэжэ Гашек тэрэ үедэ буруугаар һанадаг байгаа.

Удангүй Агууехэ Октябриин ашата нүлөөн Ярослав Гашегай үзэл бодолые, хуби заяае эрид хубилгаа һэн. Тэрэ гэһээр Гашек ородой пролетариадай түйлаһан революциин талада эрид шууд орожо, Чехословакиин хархис удамаршадай урдаһаа эсэргүүсэн тэмсээ бэлэй. «Энэнь хэдаа урдань Гашегай хэһэн алдуу эндүүгээ мэдэрэн зайсуулһан тон ехэ илалта мүн байгаа», — гэжэ автор онсолон тэмдэглэнэ. Энээнһээ хойшодоо Ярослав Гашегай зохёохы ажал угаа ехэ, үргэн дэлисэтэй болоһон түүхэтэй.

1918 оной март һарада Гашек Киевһээ Москва нүүжэ ерээ. Тэндэ ерээд, Ярослав Гашек РКП(б)-гэй Чехословацка таһагай гэшүүн болоо. Тиин Чехословакиин коммунистнуудай Россида хэблүүлдэг байһан «Прукопник» («Үсэхэлшэ») гэжэ газетэдэ эдэбхитэйгээр хүдэлмэрилһэн, бүхы чехүүдые ба словагуудые Совет засагай талада орохыень уряалдаг байһан юм. Ярослав Гашек В. И. Ленинние хараха, элидхэлыень шагнахазолдо хүртөө һэн. 1918 оной апрель һарада Гашек Чехословакиин булэг коммунистнуудтай хамта Самара (мүнөө Куйбышев) хотодо ерэжэ, чехословак корпусой солдадуудай дунда политическэ хүдэлмэри ябуулһан, тэдэ солдадуудһаа Улаан Армиин интернациональна түрүүшын отряд эмхидхээд, Самара городые сагаан чехүүдһээ хамгаалалсаһан юм. Зүгөөр революциин урдаһаа эсэргүүсэгшэдэй хүсэниинь угаа булюу байһан ушарһаа, дайсад энэ хотыемнай эзэлэн абаа бэлэй. Сагаан чехүүдэй гарта орохогүйн тула Гашек хүдөө нютагуудаар хоргодожо ябаха баатай болоо һэн.

Удангүй Ярослав Гашек суута 5-дахи армида орожо, Симбирск (мүнөө Ульяновск) хотоһоо эхилээд, Эрхүү хүрэтэр ябалсаһан намтартай.

Уфа хотодо алба хэхэ зуураа, Гашек 5-дахи армиин типографиин хүтэлбэрилэгшэ, РКП(б)-гэй хариин таһагай ячейкын секретарь, хүдэлмэришэдэй болон солдадуудай депутадуудай Австро-Венгриин Соведэй түлөөлэгшэ гэхэ мэтын олон уялгые дүүргэдэг болоо. Тэрэшэлэн «Манай зам» («Наш путь») гэжэ 5-дахи армиин реввоенсоведэй газетэдэ Гашегай статья, фельетонууд үргэлжэ барлагдадаг байгаа. Мүн гурбан хэлэн дээрэ гарадаг «Улаан Европо» гэжэ газетэ эмхидхээ бэлэй. Энээнһээ гадна немец, чех, поляк, румын хэлэнүүд дээрэ газетэнүүдые, листовконуудые тэрэ гаргадаг һэн. «Үгытэйшүүлэй эрилтэ» гэжэ чуваш хэлэн дээрэ гарадаг газетэнүүдые хэблэхэдэ, Гашек туһалдаг байгаа.

Ярослав Гашек ород хэлэн дээрэ олон статья бэшэжэ гаргаа. «Манай зам» газетын 70 номерто 20 гаран статья, фельетонуудынь толилогдоо һэн. Эдэ бүхы бүтээлнүүдыень З. Горжени өөрынгөө ном соо тодорхойгоор шэнжэлнэ.

Сибирьтэ, илангаяа Эрхүүдэ байхадаа, Гашегай эрхилһэн хүдэлмэри тухай авторай бэшэһэн хуудаһанууд онсо һонирхолтой. Сибирьтэ ажаллаха үедэнь Ярослав Гашегай эмхидхэхы болон журналистын бэлиг шадабари эгээн тодоор элирэн харагдаа бэлэй. Эндэ байхадаа, Гашек 5-дахи армиин штабай партийна комитедые ударидаа (энэнь РКП(б)-гэй райкомтой адли эрхэтэй байгаа), мүн хүдэлмэришэдэй болон улаан сэрэгшэдэй депутадуудай Эрхүүгэй городской Соведэй депутадаар һунгагдаа һэн.

Энээнһээ гадна Гашек олон тоото газетэнүүдэй, журналнуудай харюусалгата редактораар хүдэлөө, политическэ темээр хурса һайн статьянуудые толилдог, суглаанууд, митингнүүд дээрэ тон бэрхээр үгэ хэлэдэг, элидхэл хэдэг байгаа.

Ярослав Гашек ёһотой интернационалист хүн байһан туладаа, Волго шадарай, Ураалай, Сибириин бага яһатанай дунда, жэшээнь, буряад зоной дунда ленинскэ национальна политикые шууд бэелүүлжэ ябаһан юм. Тэрэ хадаа буряад хэлэн дээрэ гаргагдадаг «Үүр» гэжэ совет үеын түрүүшын буряад газетэ эмхидхээд, ахамад редакторынь байһан байна.

РКП(б)-гэй ЦК-гай дэргэдэхи агитаци, пропагандын Центральна Чехословацка бюрогой шиидхэбэриин ёһоор, Ярослав Гашек 1920 оной ноябрь һарада армиһаа табигдажа, Уфа болон Москва хотонуудаар дайраад, нютагаа бусаа һэн.

Зденек Горжениин бэшэһэн номой һүүлшын бүлэгүүдшье мүн лэ ехэ һонирхолтойгоор бэшээтэй. Гашегай хэһэн тон ехэ зохёохы, хубисхалша ажалай үрэ дүн тэндэнь гаргагданхай. Прагадаа бусаад байхадаа, суута уран зохёолшын ямар хүдэлмэри хэһэн тухай урдань олдоогүй, мэдэгдээгүй шэнэ баримтанууд энэ ном соо харуулагданхай. Нютагтаа бусажа ерэхэдэнь, буржуазиин талые баримталагша хархис этэгээдүүд Гашегые «большевигүүдэй комиссар», «Чехословакиин эгээн харша дайсан гээшэ» гэхэ мэтээр хардадаг, гүрдэдэг бэлэй. Тиигээшье һаань, Ярослав Гашек болбол империализмые үмөөрэгшэдэй, дайн сэрэг туһирагшадай, Совет засагые муушалагшадай урдаһаа эсэргүүсэн, эрэлхэг зоригтойгоор, хайра гамгүйгөөр тэмсэдэг байгаа. Энээниие «Руде право» газетэдэ толилогдоһон Гашегай шүүмжэлхы статьянууд эли тодоор гэршэлнэ.

Ярослав Гашек Октябриин хубисхалай арюун хэрэгые эрид шууд бэелүүлжэ, совет арадай үнэн сэхэ нүхэрынь, эб найрамдалай түлөө, арадуудай хоорондохи хани барисаанай түлөө тэмсэгшэ байһан юм. Тиимэһээ «Октябриин социалис революциин илахын тула тэмсэлдэ онсо эдэбхитэйгээр, хабаадалсаһанайнгаа түлөө» Ярослав Гашек наһа бараһан хойноо Улаан Тугай орденоор шагнагдаа һэн гэжэ автор тэмдэглэнэ.

Зденек Горжениин энэ ном түүхын, литературын шухала асуудалнуудые үргэн дэлисэтэйгээр хаража үзэһэн гүнзэгы удхатай шэнжэлгэ мүн. «Ярослав Гашек — журналист» гэһэн энэ томо бүтээл хадаа үзэл сурталай хүдэлмэри эрхилэгшэдтэ — журналистнуудта, уран зохёолшодто, ниитын эрдэм шэнжэлэгшэдтэ, бусадшье хүнүүдтэ ехэ хэрэгтэй, аша туһатай ном байха юм.

Б. САНЖИЕВ,
түүхын эрдэмэй доктор,
профессор.

АЖАЛШАДАЙ БЭШЭГҮҮДҺЭЭ

ТООСООТО КОНФЕРЕНЦИ

Байгаали хамгаалха Бүхэроссиин бүлгэмэй Хэжэнгын районно отделениин тоосоото һунгалтын конференци һаяхан болобо. Бүлгэмэй соведэй президиумэй түрүүлэгшэ А. Н. Данчинов конференциие нээжэ, оролто үгэ хэлэһэн байна.

1985 ондо бэелүүлһэн ажал хэрэгүүд, зарим амжалтанууд болон дутуу дунданууд тухайгаа соведэй президиумэй түрүүлэгшын орлогшо Р. Ц. Цымпилов тоосоото элидхэл соогоо хөөрэһэн байна. Элидхэлые зүбшэн хэлсэлгэдэ районой арадай хиналтын комитедэй, санэпидстанциин, Хэжэнгын дунда һургуулиин, ВЛКСМ-эй райкомой түлөөлэгшэд, бусад хабаадалсагша, үгэ хэлээ.

Конференци 1986 оной социалис уялгануудые абажа, бүлгэмэйнгөө соведэй гэшүүдые, республиканска конференцидэ делегадуудые һунгаһан байна.

А. ЧИМИТОВ.

Загарайн районой хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын комбинадай Шэнэ-Бэрээнэй филиалда коммунист Вера Ивановна Балаганская олон жэлдэ хүдэлжэ байнхай. Тэрэ эхэнэр плати оёдог цехэй эрхим мэргэжэлтэдэй нэгэн юм. Үнгэрһэн табан жэлэй туршада энэ түрүү оёдолшон эршэ түгэсөөр ажаллажа, түсэбөө болзорһоонь холо урид дүүргэһэн байна. Мүнөө тэрэ 1987 оной апрель һарын тоосоогоор хүдэлнэ.

Үнэн сэхэ ажалаараа олоной магтаалда хүртэдэг В. И. Балаганская областной партийна конференциин делегадаар һунгагданхай.

М. ЛАВРЕНТЬЕВЭЙ фото.

ТАСС — АПН

ХИЛЫН СААНАҺАА

ОЙН БАЯРЫЕ ТЭМДЭГЛЭБЭ

БУХАРЕСТ. Румыниин Республикын байгуулагдаһаар 38 жэлэй ойе Румыниин ажалшад баярай оршон байдалда тэмдэглэбэ.

1947 оной декабриин 30-да орон дотор хаанта засаг унагаагдажа, засаг түрэ ажалша арадай гарта ороһон байгаа. Тиигэжэ Румыни социалис байгуулалтын замда гараа һэн. Советскэ Союз болон социалис хани нэгэдэлтэ бусад оронуудтай политическэ, экономическа харилсаа холбоондоо түшэглэжэ, тэрэ арадай засагай жэлнүүдтэ гээгдэнги аграрна оронһоо олон һалбаритай индустритай, хамжаанай хүдөө ажахытай, түрүү эрдэм соёлтой социалис гүрэн болоһон байна.

Эдэ үдэрнүүдтэ түсэбтэ табан жэлэй түгэсхэхы жэлэй зорилгонуудые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө һайндэрэй урда тээхи социалис мүрысөөндэ ажалша коллективүүдэй түйлаһан амжалтанууд тухай рапортнууд эдэ үдэрнүүдтэ ниислэл хото эльгээгдэнэ.

Республикын үдэрэй хүндэлэлдэ бүхы орон дотор баярай суглаанууд, соёлой-ниитын хэмжээ ябуулганууд, спортын мүрысөөнүүд болобо.

БАТА ХАРАА ШЭГЛЭЛ

ДЕЛИ. Нютагай шэнжэлэгшэдэй һанамжын ёһоор, республикын түрүүшын премьер-министр Дж. Неругэй, саашадаа гүрэнэй элитэ ехэ ажал ябуулагша Индира Гандиин зохёохы ёһоор хүгжөөһэн хараа шэглэлые Раджив Ганди түрүүтэй Индиин мүнөөнэй правительствын дотоодын болон гадаадын политикадаа залан сэхээр бэелүүлжэ байһыень 1985 он элирхэйлэн гэршэлбэ. Эб найрамдалай болон социально-экономическа ондо ондоо байгуулалтатай гүрэнүүдэй амгалан ёһоор зэргэ оршолгые Инди халуунаар дэмжэнэ, буу зэбсэгүүдые, нэн түрүүн ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдые бүтээн гаргалгые буруушаана, уласхоорондын үнэн зүб экономическа харилсаанай түлөө, апартеид, расизм ба шэнэ түхэлэй колониализмда эсэргүүсэн тэмсэнэ. США-гай «одото дайн байлдаануудай», замбуулинай дайдада буу зэбсэгүүдые гаргалгын түсэбүүдые буруушааһан, ядерна буу зэбсэгүүдые хуряаха талаар бодото алхамуудые хэхыень ядерна зэбсэгтэй бүхы гүрэнүүдые уряалһан Индиин үүсхэлээр үнгэрэгшэ оной январь һарада абтаһан зургаан ороной Делидэхи декларации бүхы дэлхэй дээрэ һайшаагдаһан байгаа.

ОРИ ГАНСА ҮНЭН ЗҮБ ХАРАА ШЭГЛЭЛ

УЛААН-БААТАР. Империализмын гэмээр хүн түрэлтэндэ термоядерна дайнай аюулай тохёолдуулагдажа байхада, Советскэ Союзай бэелүүлдэг эб найрамдалта политика, бүтэмжэтэй һайн дурадхалнууд мүнөө үеын уласхоорондын орёо түгшүүрилтэй оршон байдалда ори ганса үнэн зүб хараа шэглэл болоно гэжэ Монголой «Үнэн» газетэ бэшэнэ.

Али бүхы ядерна тэһэлэлгэнүүдые зогсоохо тухай СССР-эй зүгһөө оруулагдаһан дурадхал манай түби дэлхэй дээрэхи арадуудай үндэһэн аша туһаар, дайнай аюулые зайсуулан сараха хүсэл эрмэлзэлээр нэбтэрэнхэй байна. Энэ һайн һайхан жэшээе бусад оронуудай дэмжэхыень ушар ёһо ойлгодог хүн бүхэн хүсэнэ гэжэ «Үнэн» газетэ тэмдэглэнэ.

КПВ-гэй VI СЪЕЗДЫЕ УГТУУЛАН

ХОШИМИН. Вьетнамай Компартиин VI съездые угтуулан Вьетнамай Коммунис партиин үндэһэ һуурииe табигша, республикын түрүүшын президент Хо Ши Мин тухай дурасхаалые мүнхэлһэн түхеэрэлгэнүүдые һэльбэн шэнэлхэ, музейнүүдэй экспозицинуудые нэмээхэ гэһэн шиидхэбэри СРВ-гэй Соёлой министерство абаба.

Вьетнамай революциин вождиин наһа бараһанай һүүлээр 1969 ондо Лонгдык общинын хүн зоной бариһан мүнхэлэлгын хүшөө һэргээхэеэ бүлэг архитекторнууд болон һэльбэн шэнэлэгшэд Кыулонг провинцида ерэбэ. «Ороной түрүүшын президентын ажабайдал болон ажал ябуулга тухай шэнэ зүйлнүүд» гэһэн экспозици тэрэнэй нэрэмжэтэ хотын Хо Ши Минэй музей-байшан соо нээгдэбэ. Хо Ши Минэй революционно ажал ябуулгын эхин шатада хабаатай гар бэшэгүүд, В. И. Ленин тухай тэрэнэй статьянуудай, шүлэгүүдэй буулгабаринууд тэндэ табигданхай.

ОЙН БАЯРЫЕ ҺАЙНДЭРЛЭХЭ ТОГТООЛ

ПНОМПЕНЬ. Кампучиин Арадай Республикын байгуулагдаһаар ерэхэ жэлэй январиин 7-до гүйсэхэеэ байһан долоон жэлэй ойе һайндэрлэхэ тухай тогтоолые Кампучиин Арадай-революционно партиин Центральна Комитет батална.

Оронойнгоо гурбан миллион шахуу эрхэтэдые алаһан, хюдаһан Пол Подой-Иенг Сарины гутамшаг муухай засаг захиргааниие Кампучиин арад энэл үдэр унагааһан байгаа. Национальна һайндэртэй дашарамдуулан, Кампучиин ниислэл хотодо, провинцинуудта баярай суглаанууд, митингнүүд үнгэргэгдэхэ байна гэжэ документ дотор тэмдэглэгдэнэ. Ороной национальна һэргэн хүгжэлтын долоон жэлэй дүнгүүд, арадай ажахые хүгжөөлгэдэ, революционно түйлалтануудые сахин хамгаалгада түйлагдаһан амжалтанууд согсологдохо байна.

ШЭНЭ КОНСТИТУЦИИН ПРОЕКТ

МАНАГУА. Никарагуада шэнэ Конституциин проектые бэлдэлгэ дүүрэжэ байна. Тус проект бүгэдэ арадай зүбшэн хэлсэлгэдэ табигдаха юм. Никарагуагай 1,5 миллионһоо дээшэ хүн зон Үндэһэн Хуулиин гол дүримүүд тушаа һанамжануудаа хэлэхэ эрхэдэ хүртэбэ.

Сандинис Арадай революциин илалта Никарагуагай ажалшадые американ тала баримталдаг засаг захиргаанай хашалта харшалалтаһаа хэтэдэнь сүлөөлһэн, демократида зүрюу харша Конституциие болюулһан байгаа. Аграрна реформо тухай, элдүүрилжэ байгшадта газарыень дамжуулан үгэхэ тухай, ороной байгаалиин нөөсэ баялигуудые хамгаалха тухай декредүүд хадаа ёһотойл арадай засагай түрүүшын декредүүд болоно.

Политическэ болон социально-экономическа үргэн ехэ хубилалтануудые батадхан бэхижүүлхэ зорилготойгоор правительство ороной Үндэһэн Хуулиие зохёожо захалба.

Г. ХОЛЛОЙ ХЭЛЭҺЭН ҮГЭ

НЬЮ-ЙОРК. Американ түрүү үзэлтэй олониитэтэй эндэ үнгэргэгдэһэн уулзалга дээрэ США-гай Коммунис партиин Генеральна секретарь Гэс Холл үгэ хэлэхэдээ, ороной дотоодын болон гадаадын политикын талаар үнгэрһэн жэлэй зарим дүнгүүдые согсолбо. Американ коммунистнуудай хүтэлбэрилэгшын һанамжын ёһоор, совет-американ дээдэ тушаалта хүтэлбэрилэгшэдэй Женевэдэ болоһон уулзалга 1985 оной эгээл гайхамшагта, түүхэтэ үйлэ хэрэг болоно. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачевой Президент Р. Рейгантэй хэһэн хөөрэлдөөнүүд дэлхэйе ядерна дайнай аюулһаа холодуулһан байна гэжэ тэрэ тэмдэглээ. Ядерна буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгада эсэс табиха этигэл найдалай бии байһые Женевэдэхи уулзалга харуулба. «Хүйтэн дайе» зайсуулан сараха талаар түрүүшын алхам хэгдэбэ гээшэ.

ЗАСЕДАНИ БОЛОБО

КАБУЛ. Афганистанай Арадай-Демократическа партиин ЦК-гай Политбюрогой заседани эндэ болобо. Бахтар агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, орон доторхи кооперативна хүдэлөөе хүгжөөлгын асуудалнууд тэрээн дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ.

НДПА-гай ЦК-гай Генеральна секретарь, ДРА-гай Революционно Соведэй Түрүүлэгшэ Бабрак Кармаль заседани дээрэ үгэ хэлэхэдээ, «Зекрулла Шакид» гэжэ хүдөө ажахын кооперативай хүдэлмэриин дүй дүршэлые тэмдэглээд, иимэ ажахынуудай ажал ябуулга бүхы орон дотор кооперативна хүдэлөөе хүгжөөхын, хүдөөдэ экономическа ба социальна үргэн ехэ хубилалтануудые хэхын тула политическэ ба социальна ехэ удха шанартай байна гэжэ мэдүүлбэ. Түрүү кооперативай гэшүүдэй хүдэлмэриин дүй дүршэлые ороной бусад ажахынуудта дэлгэрүүлхэ шухала гэжэ Б. Кармаль онсолон зааба.

Политическэ ба ажахын бусад зарим асуудалнууд заседани дээрэ мүн лэ зүбшэн хэлсэгдэһэн байна.

БЭЛИГТЭНЭЙ ДАЛИЖАДАГ ГУЛАМТА

Зүүн Сибириин гүрэнэй соёлой институдай коллектив байгуулагдаһаар 25 жэлэйнгээ ойе эдэ үдэрнүүдтэ тэмдэглэжэ байна. Тиимэһээ үнгэрһэн хугасаа соо юун хэгдээб, үшөө ямар зорилгонуудые шиидхэхэ хэрэгтэйб гэжэ соёл-гэгээрэлэй хүдэлмэриин факультедэй коллектив зүбшэн хэлсэнэ.

Тус факультет клубна ажалые эмхидхэгшэдэй, уран һайханай коллективүүдые хүтэлбэрилэгшэдэй кадрнуудые бэлдэдэг. Тайлбарилхада, арадай театрнуудай ба олониитын хабаадалгатай хэмжээ ябуулгануудые эмхидхэдэг режиссёрнуудые, академическэ ба арадай хоорой, арадай инструментнүүдэй, духовой болон эстрадна оркестрнүүдэй дирижернуудые, балетмейстер-багшанарые, һурган хүмүүжүүлнэ.

Факультедэй үдэрэй ба заочно отделенинүүдтэ 2600 гаран студентнэр һурадаг юм. Жэл бүри 400 хүбүүд, басагад факультедэй 1-дэхи курсын студентнэр боложо абтадаг байна. Эдэ бүхы мэргэжэлтэдые тусхай 11 кафедрын 100 шахуу багшанар һургадаг юм. Тэдэнэй дунда соёлой, искусствын, мүн эрдэмэй талаар үндэр нэрэ зэргэтэй, хүндэтэй багшанар үсөөн бэшэ. Эдэ хадаа искусство шэнжэлдэг эрдэмэй доктор, профессор Н. Ц. Найдакова, РСФСР-эй арадай артист, профессор Б. Н. Вампилов, РСФСР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша, доцент Н. Е. Логачёв, Буряадай АССР-эй соёлой габьяата ажал ябуулагшад А. И. Леоненко, А. И. Аштаев, Я. А. Бодягин, А. В. Ваулин, бусад болоно.

Соёл-гэгээрэлэй хүдэлмэриин факультет республикынгаа театрнуудтай нягта холбоотой. Баян дүршэлтэй режиссёрнууд, артистнууд зарим хэшээлнүүдые ябуулдаг. Жэшээлхэдэ, Буряадай гүрэнэй оперо болон баледэй академическэ театрай ахамад режиссёр С. Д. Будажапов, Х. Намсараевай нэрэмжэтэ академическэ буряад драмын театрай артист, Буряадай АССР-эй арадай артист Г. Б. Бутуханов, бусадые эндэ дурдалтай.

Мүнөөнэй үеын соёл-гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэ клубна эмхи зургаануудые хүтэлбэрилгын онол аргануудые, экономикые гүйсэд һайнаар мэдэхэ эмхидхэлшэ байха уялгатай. Тиигэхын тулада клубоведени, уран һайханай коллективүүдые эмхидхэлгын ба хүтэлбэрилгын методико, харуулан ойлгуулалмжын ба аман үгын идхалгын хүдэлмэриин онол аргануудые, бусад олон тусхай дисциплинэнүүдые студентнэр шудалдаг. Энэ бүгэдын хажуугаар студент бүхэн шэлэһэн өөр өөрынгөө мэргэжэлээр олон конкурснуудта хабаададаг байна. Эрхүү, Шэтэ, Омск, Красноярск, Ангарск городуудай, бүхыдөө Зүүн Сибириин регионой соёлой эрхим эмхи зургаануудта, соёлой ордон, байшангуудта студентнэр һуралсалай болон үйлэдбэриин практика гарадаг юм.

Һуралсалһаа гадна студентнэрэй зохёохы ажаябуулгада ехэ анхарал хандуулагдадаг. Студентнэрэй бэлдэжэ үнгэргэһэн ниитын-соёлой болон политическэ хэмжээ ябуулганууд өөрсэ шэнжэтэй һуралсалай ба үйлэдбэриин практика боложо үгэдэг. Илалтын үдэр, Театрай уласхоорондын үдэр, Ажалшадай уласхоорондын һаналаа нэгэдэлгын үдэр гэхэ мэтэшэлэн заншалта болонхой. Политическэ шэнжэлэл, арсалдаан, агитбригада, студентнэрэй театр, тэрэшэлэн республикын удха шанартай хэмжээ ябуулганууд — арадай хатарай, арадай аман зохёолой һайндэрнүүд, гитарна дуунай конкурс, духовой оркестрнүүдэй фестиваль — эдэ бүгэдэндэ студентнэр эдэбхитэйгээр хабаадажа, дүршэнэ ха юм.

Студентнэрэй зохёохы зарим бүлэгүүд мүнөө бэеэ дааһан коллективүүд болонхой. Жэшээлхэдэ, ород арадай инструментнүүдэй оркестр, яхад студентнэрэй дуу болон хатарай «Якутяночка», арадай хүгжэмэй ансамбльнуудые, бусадые дурдамаар. Эдэнэр республикынгаа промышленна предприятинуудта, институдууд болон училищинуудта, мүн республикаһаа гадуур нютагуудаар ябажа, бэлиг шадабарияа харуулдаг байна. Тиихэдэ эдэ коллективүүд уран һайханай коллективүүдэй харалгануудта, конкурснуудта, фестивальнуудта эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Студентнэрэй академическэ хоорой коллективые хаража үзэебди. Агуу Илалтын 40 жэлэй ойдо зорюулагдаһан арадай уран бэлигэй республиканска конкурсын лауреадай нэрэ зэргэдэ хүртэһэн, ССР Союзай Гүрэнэй академическэ Ехэ театрай, СССР-эй Композиторнуудай холбоонoй, Бүхэроссин хоорой бүлгэмэй правлениин дипломуудаар шагнагдаһан байна. Иимэрхүү удхатай үшөө хэдэн жэшээ дурдажа болохоор.

Республикынгаа уран һайханай коллективүүдэй ажал хэрэгүүдтэ бүхы багшанар туһалдаг. Мүн студентнэршье энэ хэрэгтэ ехэ хубитаяа оруулдаг юм.

Байгуулагдаһаар 25 жэлэй туршада дүрбэн мянга шахуу мэргэжэлтэдые факультет һурган бэлдэһэн байна. Оронойнмай олохон городуудта, хүдөө нютагуудта манай студентнэр ажалладаг. Яруунын районой түб һууринда Л. М. Черепанова хүдэлдэг. Тэрэнэй хүтэлбэрилдэг дуунай «Ярууна» гэжэ ансамбль ажалшадай уран бэлигэй Бүхэсоюзна 1-дэхи фестивалиин лауреадай нэрэ зэргэдэ хүртэһэн габьяатай.

Соёл-гэгээрэлэй хүдэлмэриин факультет һурган бэлдэһэн хүнүүдээрээ омогорходог. Имагтал тэдэнэр даажа абаһан ажал хэрэгтээ үнэн зүрхэнһөө хүдалхэдөө, ехэ амжалта туйлана, мүн һайн һайхан хэрэгүүдээрээ түрэл гуламта — институдайнгаа нэрэ хүндые бүри дээрэ үргэнэ ха юм.

О. РУСИНОВА,
ВСГИК-гэй хүгжэмэй түүхын кафедрые даагша.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: студентнэрэй театрай зүжэгһөө хэһэг.

БАЯРТАЙ МЭДЭЭСЭЛ

Бэшүүрэй райпотребсоюзай пекарь Е. М. Иванова Россин федерациин хилээмэ баригшадай дунда үнгэргэгдэһэн конкурсдо түрүү һуури эзэлбэ гэһэн баяртай мэдээсэл Горький хотоһоо һаяхана ерэбэ.

Мухар-Шэбэрэй райпотребсоюзай пекарь Т. П. Федорова, Е. М. Иванова гэгшэд табан үдэрэй туршада болоһон конкурсдо республикынгаа нэрэ хүндые хамгаалһан байна. Конкурсын дүнгүүдээр Евдокия Митрофановна Иванова түрүүлжэ, «Россин Федерациин эрхим пекарь» гэһэн үндэр нэрэ зэргэдэ хүртэбэ. Тиигэжэ Роспотребсоюзай болон һалбаринхаа профсоюзай ЦК-гай нэгэдэхи шатын дипломоор, «Алтан гартан» гэһэн тэмдэгээр шагнагдаа.

Н. ЧИМИТОВА.
Бэшүүрэй район.

СПОРТ

ГАБЬЯАТА ТРЕНЕРЭЙ ДУРАСХААЛДА

Буряад ороной боксернуудай урдын алдар солые һэргээхын тула, эдиршүүлэй дунда спортын эрэлхэг зоригтоной зүйлые хүгжөөхын тула һүүлэй жэлнүүдтэ манай республика дотор олон янзын мүрысөөнүүд эмхидхэгдэдэг болонхой. Жэшээнь, Алдар Солын гурбан шатын орденто Бато Дымчеевэй дурасхаалай наадан — Захааминда, Советскэ Союзай Геройнууд Жамбал Тулаевай — Түнхэндэ, Дарма Жанаевай — Хоридо, мүн зургаан коммунарай дурасхаалда зорюулагдаһан мүрысөөнүүд Хэжэнгэдэ үнгэргэгдэдэг юм.

Тиихэдэ манай суута спортсменүүд солон тренернүүдэй дурасхаалые мүнхэлһэн наадануд мүн лэ заншалта боложо байнхаи. Улаан-Үдын авиационно заводой «Забайкалец» гэжэ спортклуб совет боксернуудай дундаһаа түрүүшын олимпийскэ чемпион, спортын габьяата мастер Владимир Сафроновой шанда хүртэхын түлөө мүрысөө эмхидхэдэг. Гэгээрэлэй министерствэтэй хамта республикын хүүгэдэй спортын һургуули РСФСР-эй габьяата тренер А. Б. Ринчиновэй, харин «Труд» бүлгэмэй Буряадай областной совет РСФСР-эй габьяата тренер А. А. Атархановай дурасхаалда зорюулагдаһан мүрысөөнүүдые үнгэргэнэ.

Буряадай багшанарай институдай физическэ хүмүүжүүлгын кафедрын доцент байһан, Россин Федерациин габьяата тренер А. А. Атархановай дурасхаалда шангуудта хүртэхын түлөө хоёрдохи мүрысөөн һаяхан «Труд» бүлгэмэй Спортын байшан соо болобо. Яхадай АССР-эй Мирный, Шэтын областиин Краснокаменск, Эрхүүгэй Байкальск хотонуудай, мүн Улаан-Үдын болон республикын хүдөөгэй хэдэн районуудай 180 гаран эдир боксер хабаадаһан байгаа.

...Гушаад жэлэй хугасаа соо республикынгаа суглуулагдамал командые һориходоо, Антон Андреевич Атарханов олон бэлигтэй бэрхэ боксернуудые һурган хүмүүжүүлһэн байна. Тэрэнэй һурагшад: уласхоорондын классай спортын мастернууд Валерий Стрельников, Борис Зориктуев СССР-эй чемпионууд болоһон, Мадридта Европын чемпионадта, Мюнхендэ Олимпиин наадануудта хабаадаһан намтартай. Спортын мастернууд Бадма Жигмитов, Яков Цуй-ю-сен, Владимир Ильин, Павел Федотов болон бусад бүхэроссин, бүхэсоюзна ба уласхоорондын мүрысөөнүүдтэ Буряад ороной нэрэ хүндые амжалтатайгаар хамгаалһан байха юм...

Мүрысөөндэ хабаадагшад наһанай хоёр бүлэгөөр тулалдаба. Бага наһанай бүлэгтэ локомотив-вагон заһабарилгын болон авиационно заводуудай спортын клубуудай эдир боксернууд һайн һорилго бэлэдхэлтэй байһанаа харуулаа. Мүн Захааминай, Хэжэнгын, Хориин районуудай һурагшад гоё һайханаар наадажа суглааргшадай магтаал һайшаалда хүртэһэн байна.

Спортын мастер Балдан Буянтуевай һурган һоридог Андрюша Хоров («Забайкалец») шандаһаа шангатай, онсо өөрын арга дүрэтэй байһанаа харуулжа, Түмэр Цырендашиевые (Хэжэнгэ) шүүбэ. Арсалан Садаев (Захаамин) Сережа Павлов («Забайкалец») хоёрой уулзалга удаан үргэлжэлбэгүй. Түрүүшын раундда Арсалан онобшотой шанга сохилтоор илажа гараа.

«Спартагай» түлөөлэгшэ Слава Батоевые диилэһэн Олег Аверин («Труд») гоё һайхан арга дүрэтэй байһанайнгаа түлөө тусхай шанда хүртөө. Олег Гридин (Краснокаменск) илалта туйлаха ехэ хүсэл эрмэлзэлтэй байһанайнгаа түлөө урмашуулагдаа.

Бусад шэгнүүрнүүдтэ А. Кушнарев, А. Смолин, Т. Дамбаев, Б. Данжалов, Б. Цыренжапов, Э. Хисматулин, С. Михайличенко, А. Путинский, Д. Пухов, Ц. Мункуев, Б. Пинуев болон бусад илалта туйлаһад.

Дундуур наһанай бүлэгтэ Краснокаменскын, республикын хүүгэдэй спортын һургуулиин болон «Труд» бүлгэмэй арһан бээлэйн шадабаритад онсо шалгарба.

Эгээл хүнгэн шэгнүүртэ Олег Козырев (Краснокаменск) Олег Найданов (ЛВРЗ) хоёрой уулзалга шанга тэмсэлдэ үнгэрөө. Гараа гэмтэһэн О. Найданов зоримгойгоор тулалдажа, боксдо дуратайшуулай зүгһөө альга ташалгаар угтагдаһан байна. Тэд ана-мана тулалдаанда шүүгдэбэшье, Найданов илалта туйлаха ехэ хүсэл эрмэлзэлтэй байһанайнгаа түлөө тусхай шанда хүртөө.

44 килограмм. Чингис Дамбаев («Труд»), Булат Бадмаев (Зэдэ) гэгшэд эгээл гоё һайнаар наадаба гэжэ судейскэ коллегиин үндэр сэгнэлтэдэ хүртэһэн байха юм. Эндэ Доодо-Бургалтайн дунда һургуулиин һурагша Булат Бадмаев булижа гараба.

Шэтын областиин Краснокаменск хото һаяыншье һаа, дэлхэйн спортивна карта дээрэ мэдээжэ боложо захаланхай. Спортын мастер Сергей Волков залуушуулай дундаһаа Европын чемпион болонхой. Эндэхи тренернүүдэй үрэ түгэсөөр хүдэлжэ байһые энэнь гэршэлнэ. Энээнииe баталһан юумэдэл, тус хотын хүүгэдэй спортын һургуулиин һурагшад А. Емцев, Р. Ганиев, И. Балданов гэгшэд манай заншалта мүрысөөндэ эрхимлэбэ.

Бусад шэгнүүрнүүдтэ Э. Михайлов, В. Хоржиров, О. Широков, Д. Залуцкий, А. Буданов, И. Аверин, Е. Петров, С. Батуев, Н. Павленко гэгшэд илалтынуудые туйлажа, габьяата тренерэй шангууда хүртэһэн байгаа. ЛВРЗ-гэй спортклубай түлөөлэгшэ Олег Широков бүхы уулзалгануудтаа бэлэхэнээр илалта туйлажа, мүрысөөнэй эрхим бэрхэ боксер гэжэ тоологдобо.

— Мүрысөөн һайнаар эмхидхэгдээ. Эдир боксернууд яһала һайн һорилго бэлэдхэлтэй байһанаа харуулжа, имагтал бар хүсэтэй, гоё һайхан арга дүрэтэйнүүдынь илажа гараа. Гэхэ зуура заншалта наадан зарим эдир хүбүүдэй бар хүсөөр тулюуршаг, хамгаалалтадаа ачхаралаа һулаар хандуулдаг байһыень элирүүлбэ. Тэдэнэй тренернүүд энээндэ гол анхаралаа хандуулха ёһотой. Юрэдөөл, мүрысөөн эдир боксернуудай мэргэжэл шадабариинь дээшэлүүлхэһээ гадна, хүмүүжүүлхы ехэ удха шанартай байба, — гэжэ «Спартак» бүлгэмэй тренер, спортын мастер Валентин Николаев хөөрэнэ.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

ХҮНГЭН АТЛЕТИКЫН ҺОНИН

◆ Дундуур болон холын зайда урилдалгаар СССР-эй суглуулагдамал команда эдэ үдэрнүүдтэ Ашхабадта хүнгэн атлетикын шэнэ сезондо һорилго бэлэдхэл хэжэ дүүргэбэ. 1986 оной сентябрь һарада ФРГ-гэй Штутгарт хотодо үнгэргэгдэхэ Европын чемпионат шэнэ жэлэй эгээл ехэ, гол мүрысөөн болохо юм.

Буряадай мэдээжэ атлетүүд — уласхоорондын классай спортын мастер П. Яковлев, спортын мастернууд Н. Соломинская, Г. Темников, Ю. Федоров, В. Шевляков гэгшэд ороной суглуулагдамал командын бүридэлдэ оруулагдажа, һорилго хээ.

◆ Дундуур болон бага наһанай хүбүүд, басагадай дунда 1-дэхи ДЮСШ-гай түрүү һуури эзэлхын түлөө ВСТИ-гэй хүнгэн атлетикын манеж соо үнгэргэгдэһэн нэмэл мүрысөөндэ 400 атлет хабаадаба.

Зарим зүйлнүүдээр яһала һайн үрэ дүнгүүд туйлагдаа. 49-дэхи һургуулиин 6-дахи классай һурагша Ира Константинова утые болон үндэрые харайлгаар илалта туйлаба. 36-дахи һургуулиин һурагша Наташа Чебаевская 60 метрэй урилдаанда 8,2 секунда саг харуулаа.

◆ Аха наһанай хүбүүд, басагадай дунда 1-дэхи ДЮСШ-гай түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ Улаан-Үдэ хотын, мүн Прибайкалиин, Тарбагатайн, Кабанскын, Хойто-Байгалай районуудай 200 шахуу хүнгэн атлет хабаадаа.

14-дэхи һургуулиин һурагша Елена Комиссарова 60 метрые 7,5 секунда соо гаталба. Багшанарай институдай студентнэр спортын мастерта кандидадууд Олег Охота болон Евгений Сафонов тус тустаа 2 метр үндэрые харайгаа.

Б. МИРОМАНОВ.

Нютаг нютагай һонин

ДЕКАБРИСТНУУДАЙ ДУРАСХААЛДА

Декабристнуудай буһалгаанай болоһоор 160 жэлэй ойдо зорюулагдаһан уран зохёолой-хүгжэмтэ «Эрхэ сүлөө! Эсэгэ орон! Мүнхэ дурасхаалта үгэнүүд!» гэһэн үдэшэ М. Горькиин нэрэмжэтэ республиканска библиотекын конференц-зал соо һаяхан болобо. Буряадай гүрэнэй багшанарай институдай доцент, хэлэ, бэшэгэй эрдэмэй кандидат И. З. Ярневский декабристнуудай буһалгаанай удха шанар тухай дэлгэрэнгы элидхэл хээ. Тиихэдэ Буряадай багшанарай институдай студентнэр поэт-декабристнуудай зохёоһон шүлэгүүдые уншаһан, оперо болон баледэй академическэ театрай дуушад А. Важовой опероһоо хэһэгүүдые гүйсэдхэһэн байна.

Манай корр.

НАРАТА УЗБЕКИСТАН ГАРАБА

Ажалай табадахи четвертиин үдэрнүүдтэ гэхэ гү, али зунай амаралтын үедэ Эрхирэгэй дунда һургуулиин һурагшад үйлэдбэриин бригадануудта оролсожо, түрэл ажахыдаа туһалдаг заншалтай. Тэдэнэр жэл бүри капуста ургуулдаг юм.

Байгша ондо ажалай болон амаралтын «Ургы» гэжэ лагерь түрүүшынхеэ эмхидхэгдээ һэн. Зунай хоёр һарын туршада һургуулиин ахалагша классуудай һурагшад хурьгадые харууһалаа.

Һургуулиин ВЛКСМ-эй комитедэй шиидхэбэреэр ажалай четвертьдэ онсо шалгарһан бүлэг һурагшад үбэлэйнгөө амаралтын үдэрнүүдтэ нарата Узбекистанаар аяншалжа ерэхэ юм.

Загарайн район. **Ц. ЖАМСАРАНОВА.**

ШАДАБАРИЯА ТУРШАЛСАБА

Хэжэнгын районой түбэй больницын, фельдшернүүдэй районно соведэй үүсхэлээр Хүртэйн участково больница соо фельдшернүүдэй заншалта конкурс һаяхан боложо дүүрэбэ. Хүнүүдые эмшэлэлгэдэ үнинэй алба хэжэ байһан Ородой Адагай врачебнэ лабораторие даагша Е. Б-Ц. Жамьянова конкурсдо түрүү һуури эзэлбэ. Дээдэ-Хэжэнгын участково больницын фельдшер Г. Н. Намсараева удаадахи һуурида гараа. Иннокентьевскэ пунктые даагша Ц-Х. Дагбаева, Загаһатын врачебнэ амбулаториин фельдшер Д. Дашинимаева гэгшэдэй харуулһан гүнзэгы эрдэм мэдэсэ, дүршэл шадабарие конкурсын жюри онсо тэмдэглээ.

З. ШИРАПОВ.

ЗАНШАЛТА БОЛОҺОН УРИЛДААН

Тулдуунай соёлой байшан соо «Аба, эжы, би — спортивна бүлэбди» гэһэн урилдаан һаяхан болобо. Тэндэ совхозой хүдэлмэришэдэй, малшадай болон багшанарай 6 бүлын команда хабаадалсаһан байна. Эдэнэр спортын 10 зүйлөөр хоорондоо мүрысэхэһөө гадна абанар, эжынэр, мүн командануудай капитанууд тусхай конкурснуудта хаба шадалаа туршалсаа. Тиихэдэ уран һайханай номернуудые харуулһан, командынгаа эмблемэнүүдые хамгаалһан байна.

Мүрысөөндэ соносхогдоһон зүйлнүүдээр эгээл ехэ очко 48 балл абаһан Ранжиловтанай бүлэ эрхимлэжэ, түрүү һуури эзэлбэ. Тиихэдэ энэ мүрысөөндэ хабаадалсаһан Татаровтанай, Сультимовтанай, Цынгуевтанай, Доржиевтанай, Батуевтанай гэр бүлын командануд һайн бэлэдхэл һорилготой байһанаа харуулаа. Гэр бүлын командануудай энэ мүрысөөндэ хабаадагшадта дурасхаалта бэлэгүүд барюулагдаа.

Спортын зүйлнүүдээр гэр бүлэнүүдэй командануудай мүрысөөнүүд райондомнай яһала дэлгэрэнгы боложо байнхай гэжэ тэмдэглэмээр. Иимэ мүрысөөнүүд Эгэтын-Адаг болон Мужыха һууринуудта эмхидхэгдээ һэн.

М. АЮШЕЕВА.
Яруунын район.

ЖАБАР-ҮБГЭН ЖАБАРЛАН ЕРЭБЭ

ХОТО ХҮДӨӨГЭЙ һургуулинуудта хаа хаанагүй Шэнэ жэлэй һайндэрнүүд, бал-маскарадууд, утреннигууд үнгэргэгдэжэ байна. Согтой хүхюун хүүгэдтэмнай Жабар-Үбгэн Саһан-Хүүхэн хоёр айлшалжа, һуралсалайнгаа хахад жэлые ямараар үнгэргэһыень үхибүүдһээ асууна, үльгэр онтохо хөөрэжэ һамааруулна, даажа ядан асарһан бэлэгүүдээ хубаана.

Декабриин һүүлшын үдэрнүүдтэ Улаан-Үдын 49-дэхи һургуулида Шэнэ жэлэй ёлко, ахалагша классуудай һайндэрнүүд болоһон байна. Дүрбэдэхи классуудай һайндэртэ тудажа, уран хурса хүүгэдэй хатар наада хаража һонирхогдоо. Хүн бүхэн элдэб һайхан костюм үмдэнхэй, хүхюутэйнүүд. Имагтал Жабар-Үбгэнэй бэлэг абаад дүүрэхэгүй, харин өөртэнь баһал бэлэгээ бариха гэжэ үхибүүд үнинэй бэлэдхэл хэһэн байгаа.

Жэшээнь, 4-дэхи «Б» классай һурагшад Шэнэ жэлэй онтохо бэлдэһэн байба. Шэнэ жэлэй онтохые харуулхаһаань түрүүн Саһан-Хүүхэн орожо ерээд, үхибүүдые халуунаар амаршалба. Тиигээд:

— Үхибүүд! Жабар-Үбгэн харгыдаа һаатаба гээшэ ха. Үгышье һаа, хара хүсэн аһалдажа, харгыдань һаад ушаруулжа магад. Үнэн зүрхэнһөө һанаагаа зобожо, нэгэ хүн шэнгеэр хамтаараа Жабар-Үбгэнэй нэрые гурба дахин дурдай оглоё! Танай хамтын хүсэн хамаг һааталһаань гаргаха шэдитэй, — гэхэдэнь, эбтэй эетэй хүүгэд Жабар-Үбгэнииe согложо мэдэбэ.

— О-о-о-ооо! — гэһэн бүдүүн шанга абяан дуулдажа, Жабар-Үбгэн тулгуураараа тоншоһоор орожо ерэбэ. — Хара хүсэнэй урьхада ороод, яажашье ядажа байтарни, уран хүүгэд, таанарай эбтэй һанаан намайе абарбал, — гэжэ дуулгаба.

Дүрбэдэхи «Б» классай онтохо харуулһанай һүүлээр, дүрбэдэхи «Е» класс өөрынгөө бэлдэһэн зүжэгые харуулба. Тэрэнь «Онтохон руу ошохо харгы замууд ба онтохоной геройнууд» гэжэ нэрэтэй. Ягшаа-һамганай элдэб эсын аашаһаа үхибүүдые абарха гэжэ онтохоной һайн геройнууд эди-шэди харуулан тэмсээ. Ягшаа-һамгантай үгэсэ нэгэдэһэн Бармалей, дээрмэшэд Айболит эмшэндэ, тэрэнэй туһалагшадта нилээхэн лэ һаад ушаруулаа даа. Гэбэшье хара сагаан хоёрой тэмсэлдэ сагаанинь илажа гарадаг жама ёһотой бшуу. Амитан зондо муу ушаруулжа байдаг муу талын геройнууд илагдажа, хойшо урагшагүй үгы болоо.

Бишыхан артистнууд өөр өөрынгөө рольдо яһала һайнаар наадаһан байна. Жэшээнь, Хутошкеева Ира Ягшаа-һамганай рольдо тон һайнаар наадажа, Жабар-Үбгэнэй, харагшадай магтаалда хүртэбэ. Тиихэдэ Айболит эмшэнэй ба тэрэнэй туһалагшанарай рольдо Шурыгина Наташа, Щедрова Наташа, Окунь Вероника, Иванушкын рольдо Путилин Дима, Чилногой рольдо Волков Денис гэгшэд һайнаар наадаа.

Энэ зүжэгые анхан найруулжа табиһан багша Т. С. Хутошкеева ехэ хүдэлмэри хээ.

* * *

Нэгэдэхи долоон классай үхибүүд эгээл түрүүшынгээ ёлкые һургуулида угтаба ха юм. Тэдэнэй зариман хүүгэдэй саадта ябахадаа, Жабар-Үбгэнтэй, Саһан-Хүүхэнтэй танилсаһаншье һаа, магад, һургуулида ондоонууд байха аалам гэжэ хүлеэгээ хэбэртэй. Гэбэшье һургуулиин ёлко хүүгэдэй саадайхиһаа һонин байна гэжэ тэдэ сэгнэбэ. Юуб гэхэдэ, аха нүхэдөөйнгөө бэлдэһэн онтохо-зүжэгүүдые хаража һонирхоо бшуу: дүрбэдэхи классайхид бэлдэһэн зүжэгүүдээ багашуулда харуулжа, мүн лэ Жабар-Үбгэнэй үндэр сэгнэлтэдэ хүртэһэн байна.

* * *

Долоодохи классай һурагшад томохонууд болоһон хадаа «Хаана? Хэзээ? Юун?» гэһэн асуудалнуудтай һонин үдэшэ үнгэргэжэ, олон юумэ мэдэжэ абаа, арсалдаа хөөрэлдөө хээ, хатар наада эмхидхээ.

* * *

Наймадахи-арбадахи классуудай һурагшад Шэнэ жэлэй дискотекэ үнгэргэжэ, багшанартаяа хамта наадаһан, амарһан байна.

Ц. ДОНДОГОЙ.

ХААНА, ЮУН БОЛОХОБ?

Шэнэ жэлэй эдэ үдэрнүүдтэ Улаан-Үдэ хотын түбэй хасууриин дэргэдэ хүн зоной сэнгэлгэ январиин 1-дэ үдэрэй 13 часһаа эхилхэ юм. Танай анхаралда театрализованно үзэгдэлнүүд, конкурснууд, аттракционууд, элдэб янзын наадануд мүн һайндэрэй худалдаа наймаан дурадхагдаха.

Хүндэтэ үхибүүд! Имагтал таанадта зорюулагдажа, энэ хасууриин дэргэдэ наадануд болон конкурснууд январиин 1-һээ 10 болотор үдэрэй 14 часһаа саг үргэлжэ эмхидхэгдэжэ байха. Хүлеэгдээгүй һонин наадануд, шог зугаа таанадые хүлеэнэ.

Улаан-Үдымнай шэмэг һайхан хасууриин дэргэдэ хотын районуудай уран һайханай коллективүүд январиин 3-да, 6-һаа 10 хүрэтэр 19 часта, январиин 4-дэ, 5-да 13 ба 19 часта наада табиха.

Хэн хатар, наадада дуратайб, шамдагты!

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «КПСС-эй XXVII съездые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө» — нютаг нютагуудһаа абтаһан тобшо мэдээсэлнүүдэй суглуулбари.

Хоёрдохи хуудаһанда. «КПСС-эй XXVII съездые угтуулан». «Партиин үндэһэн шухала документнүүдэй проектнүүдые зүбшэн хэлсэнэбди». «Түсэб заатагүй бэелүүлхэ» — Т. Черноярoвагай статья. «Гол һалбаримнай-хонин ажахы». «Хонишоной ажалда үнэн зүрхэнһөө дурлааб» — Д. Лемешевэй статья.

Гурбадахи хуудаһанда. «Ороной экономикодо Сибириин үүргэ хэр зэргэ ургахаб» — АПН-эй корреспондент Леонид Кореневой статья. «Дэлхэй дээрэ юун болоноб» — ТАСС-ай ба АПН-эй корреспондентнүүдэй хэрии гүрэнүүдһээ эльгээһэн тобшо мэдээсэлнүүдэй суглуулбари. «Социалис оронуудаар» — ТАСС-ай суглуулбари.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Шэнэ һонин, үйлэ хэрэгүүд, тоо, баримта» — нютаг нютагай һониной дээжэ. «Хойто-Байгалһаа мэдээсэнэ» — Б. Сокольниковой материалнууд. «Үбэлэй мүрысөөнүүд». «Саһын зүргэ шарьяатай» — Борис Миромановай статья.

«СПОРТЛОТОНУУДАЙ» ТИРАЖ

«49-һөө 6 ень таaха» ба «36-һаа 5-ень таaха», «Спортлотонуудай» 1985 оной декабриин 29-дэ үнгэргэгдэһэн 52-дохи тираж.

«49-һөө 6 ень таaха»: 11 — волейбол, 18 — хүнгэн атлетикэ, 26 — табан зүйлэй мүрысөөн, 39 — альпинизм, 42 — уһан дээрэ санаар һолжоролгын спорт, 48 — шатар.

«36-һаа 5-ень таaха»: 13 — хадаһаа санаар һолжоролгын спорт, 16 — мори урилдалгын спорт, 17 — конькигаар һолжоролгын спорт, 26 — табан зүйлэй мүрысөөн, 29 — стендовэ буудалга.

(ТАСС).

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — «Время». 9.45 — «Мэдээжэ аад, юрэ бусын юумэн». 10.45 — «Белое солнце пустыни» — уран һайханай фильм. 12.05 — Мультфильмнүүд. 12.35 — Шэнэ һонин. (12.40 хүрэтэр). 15.15 — Шэнэ һонин. 15.35 — Баримтата фильмүүд. 16.15 — Балалайка зэдэлнэ. 16.35 — «Ород хэлэн». 17.10 — «Эрмитаж». Үбэлэй ордон».

Улаан-Үдэ. 17.40 — «Буряад хэлэнэй хэшээл». 17.55 — Мультфильм. 18.05 — Шэнэ жэлэй концерт-амаршалга. 18.45 — КПСС-эй ЦК-гай проектнүүдые зүбшэн хэлсэнэбди. 19.25 — «Байгал» — мэдээсэлэй программа.

Москва. 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 20.00 — КПСС-эй XXVII съездые угтуулан. Молдавиин СССР-эй телевидениин программа. 22.00 — «Время». 22.35 — Останкинадахи концертын студида опереттын үдэшэ. 23.55 — Эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 00.15 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15 — Грузиин арадай дуунай концерт. 9.40 — «Наедине со словом». Фильм-концерт. 10.30 — Немец хэлэн. 11.00 — Волгоградай телестудиин программа. 11.50 — Англи хэлэн. 12.30 — «Эрдэм ухаан ба техникэ». 12.40 — «Гостья из будущего», 2-дохи, 3-дахи сери. 14.50 — Мультфильм. 15.30 — «Великое восстание». 3-дахи сери (Куба). 16.25 — Шэнэ һонин. 17.40 — Римский-Корсаков. Испан каприччио. 18.10 — «Дальние страны» — уран һайханай фильм. 19.30 — Арадай дуунай концерт.

Улаан-Үдэ. 19.45 — «Шэнэ жаргалаар!» — телеочерк. 20.05 — Шэнэ һонин (буряадаар). 20.20 — «Экран» теле-суглуулбари. 20.50 — Бүхэсоюзна сатирическэ «Фитиль» киножурнал.

Москва. 21.00 — «Амгалан нойрсогты, багашууд!» 21.20 — «Поэзи». И. Шкляревский. 22.00 — «Время». 22.35 — «Чародеи». 1-дэхи, 2-дохи сери.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД:
ИНДЕКС 670000

УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор — 2-50-96, приемная — 2-54-54, зам. редактора — 2-68-08, зам. редактора — 2-62-62. отв. секретарь — 2-50-52, секретариат — 2-66-76, отделы: партийной жизни — 2-34-05, пропаганды — 2-56-23, промышленности и строительства — 2-61-35, сельского хозяйства — 2-64-36, 2-63-96, советского строительства и быта — 2-69-58, культуры и школ — 2-60-21, 2-57-63, информации — 2-60-91, переводов — 2-54-93, писем и селькоров — 2-67-81, корректорская — 2-33-61, выпускающие — 2-35-95, отдел объявлений — 2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли г. Улан-Удэ ул. Ленина 35. Н-00301. Заказ № 2. Индекс 04649.